

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE RECONVENTIE, IN BEROEP, IN ZAKE ECHTSCHIEDING EN SCHIEDING VAN TAFEL EN BED

Rede uitgesproken door de heer J. L. STRYCKMANS,
Advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, op de plechtige
openingszitting van het Hof op 1 september 1962

Niemand, wellicht, zal betwisten dat thans de echtscheiding op grond van bepaalde feiten één der instellingen van het personenrecht is waarvan hoven en rechtbanken het meest te kennen hebben.

Zulks is niet altijd het geval geweest.

In 1830 werden er slechts vier echtscheidingen in België uitgesproken. In 1900 bereikte het aantal echtscheidingen het getal 690. Het was in 1947 dat het hoogste cijfer bereikt werd, hetzij 7.063, wellicht ten gevolge van de tweede wereldoorlog. In 1960 4.671 echtscheidingen toegestaan, hetzij over de 43 % meer dan in de tijdspanne 1935-1939.

Juristen, sociologen, moralisten, bekommeren zich dan ook meer en meer om de oorzaken van de ontwrichting van de huwelijksbanden die we steeds meer en meer vaststellen.

Ik wil mij beperken bij een enkel citaat.

In een artikel verschenen in het dagblad « Le Soir » op 8 september 1961, en betiteld « L'Amour n'est plus l'amour », schreef onze collega in het Hof van beroep te Luik, dhr. C. Bronne : « Les liens du mariage ne sont plus des chaînes; le divorce et l'affaiblissement de la foi religieuse favorisent la répétition des expériences conjugales », en verder « Désacralisé, l'amour est redevenu ce qu'il était aux époques primitives » (1)

Zonder hier te willen nagaan in welke mate het de zeden zijn die de wetten maken, ofwel in welke mate de wetten de zeden beïnvloeden, meen ik nochtans dat de loutere vaststelling der nagenoeg gestadige stijging van het aantal echtscheidingen, noodzakelijkerwijze met zich brengt dat sedert 1804 talrijke wijzigingen op dit gebied zijn ingetreden.

Immers onderging titel VI van het 1° Boek van het B.W.B. de meeste wijzigingen, zoniet voor wat betreft de grondbeginselen die erin vastgelegd werden, en zulks sedert weldra anderhalve eeuw, dan toch voor wat

betreft de modaliteiten hunner toepassing. (2)

In het algemeen hebben de meest recente wijzigingen voor doel en voor gevolg gehad het bekomen van de echtscheiding te vergemakkelijken.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de enige bepaling van het wetboek van 1804 die ertoe strekte de rechtspleging te bespoedigen, sedert anderhalve eeuw geen werkelijke wijziging onderging.

Inderdaad heeft de 3° alinea van artikel 4 der wet van 14 december 1935 (3), die art. 262 van het Burgerlijk wetboek wijzigde, nagenoeg letterlijk de tekst van het oorspronkelijk art. 262 overgenomen.

Thans, zoals voorheen, wordt voorgeschreven dat de zaken van echtscheiding op grond van bepaalde feiten door het Hof van beroep behandeld en berecht zouden worden als spoedeisende zaken.

Indien de termen van art. 262 enigszins gewijzigd werden, dan blijft het principe hetzelfde.

Het staat vast dat de wetgever van 1935 het inzicht gehad heeft de rechtspleging in zake echtscheiding te vereenvoudigen en dat hij geoordeeld heeft dat vanaf het ogenblik waarop door de dagvaarding het eigenlijk geding aangevat werd, wijl de pogingen tot verzoening schipbreuk hadden geleden, er geen redenen meer voorhanden waren om het verloop der rechtspleging te remmen. Hij heeft immers aangenomen dat de toestand ontstaan na de pogingen tot verzoening onverantwoord is en er derhalve ten spoedigste hieraan een einde dient gesteld. (4)

Het is dus geenszins verwonderlijk dat hij oordeelde dat de rechtspleging voor het Hof van beroep steeds als spoedeisend dient te worden beschouwd.

Maar men mag zich afvragen hoe de wetgever van 1804, wijl hij nochtans wilde paal en perk stellen aan de « stortvloed van onzedelijkheid » (5) die de wetten der omwenteling in deze soort van zaken had ont-

ketend, en wyl hij ertoe gebracht was geworden de rechtsgronden tot echtscheiding te verminderen en in eerste aanleg allerlei maatregelen te nemen ten einde de verbreking van de echtelijke band te vertragen, ertoe gebracht is geworden aan te nemen dat de gedingen van echtscheiding in graad van beroep een spoedeisende oplossing vergden.

Het schijnt wel te blijken uit de voorbereidende werken van het Burgerlijk wetboek ⁽⁶⁾ dat reeds de wetgever van 1804 ingezien heeft dat er een werkelijk bezwaar bestond, van het oogenblik dat de rechtbank uitspraak gedaan had, de hieruit ontstane toestand te laten voortduren. Het is daarom dat art. 262 van het Wetboek van 1804 reeds voorzag dat ingeval van beroep tegen een vonnis inzake echtscheiding, het geding diende onderzocht en beslecht als een spoedeisende zaak. Hij gaf nochtans niet aan wat hierdoor precies moest verstaan worden.

Ik herinner er U aan dat, indien de rechtspleging tot echtscheiding bepaald werd door het Burgerlijk wetboek, zulks te wijten is aan het feit dat in 1803 men nog niet wist of het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering — dat overigens slechts 28 artikels zou wijden aan de rechtspleging in beroep in het algemeen ⁽⁷⁾ — spoedig zou klaar zijn. Maar zomin artikel 262 van het Burgerlijk Wetboek als het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering geeft aan wat dient verstaan door een spoedeisende zaak in graad van beroep. ⁽⁸⁾

De wetgever van 1935 heeft evenmin bepaald wat diene verstaan, in graad van beroep en in zake echtscheiding, door de uitdrukking « spoedeisende zaak » en hij heeft derhalve evenmin bepaald welke modaliteiten der rechtspleging in beroep dienen gevolgd.

Deze uitdrukking schijnt dan ook te moeten worden uitgelegd als een loutere uitnodiging tot celeriteit ⁽⁹⁾, uitnodiging die zich overigens niet alleen opdringt inzake echtscheiding, maar eveneens in zake scheiding van tafel en bed, dit sedert het in voege treden van het koninklijk besluit nr 300 van 30 maart 1936. ⁽¹⁰⁾

Zoals ik er U reeds aan herinnerde, is de wens van de wetgever van 1935, evenals deze der auteurs van het koninklijk besluit nr 300 van 30 maart 1936, onbetwistbaar geweest de rechtspleging te vereenvoudigen, er de ontwikkeling van te bespoedigen en de gerechtskosten te verminderen. ⁽¹¹⁾

Dit drievoudig doel heeft hij voorzeker bereikt wanneer hij aannam enerzijds dat de tegenvorderingen tot echtscheiding zouden kunnen ingesteld worden bij enkele akten van konklusiën, anderzijds dat deze tegenvorderingen zouden kunnen ingesteld worden voor het eerst vóór de Hoven van beroep zonder te worden beschouwd als nieuwe eisen, en eindelijk dat de eisen tot scheiding van tafel en bed eveneens reconventioneel kunnen ingeleid worden door konklusiën in antwoord op een hoofdeis tot echtscheiding of op een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed, en zulks eveneens voor de eerste maal in staat van beroep. ⁽¹²⁾

Het zou ons te ver brengen, binnen het raam dezer uiteenzetting, het begrip van de tegenvordering uit te diepen.

Weinige wetsbepalingen hebben betrekking op de reconventie.

Het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering heeft desbetreffend geen enkel grondbeginsel vastgelegd, en gewaagt evenmin van de tegenvorderingen als van de zaken die spoedeisend zijn volgens art. 262 van het Burgerlijk Wetboek. ⁽¹³⁾

Het bevat slechts enkele artikels die gewoonlijk be-

schouwd werden als betrekking hebbend op de tegenvorderingen.

Het gaat enerzijds om art. 171 dat gewaagde van samenhangende zaken, artikel dat afgeschaft werd door de wet van 15 maart 1932 en vervangen door art. 9 derzelfde wet zijnde art. 37bis der wet op de bevoegdheid, anderzijds om art. 337 betreffende de incidentele vorderingen, en eindelijk om art. 464 hetwelk, in graad van beroep, enkel aanvaardt, alhoewel het nieuwe eisen zijn: de schuldvergelijking, de eis die een verweer tegen de hoofdeis is, en de eis tot schadevergoeding voor het nadeel geleden sedert het bestreden vonnis. Hiervan uitgaande nam men aan dat er vier soorten van tegenvorderingen zouden bestaan, hebbende alle een incidenteel karakter.

Voorzeker gewaagden sindsdien van tegenvorderingen én de wet van 25 maart 1841, én deze van 25 maart 1876, die ze verving en die aangevuld werd, voor wat o.m. de tegenvorderingen betreft, door de wet van 15 maart 1932.

Geen dezer wetten heeft nochtans omschreven wat door « tegenvordering » moet verstaan worden: deze wetten hebben er zich bij beperkt van de tegenvorderingen te gewagen enkel en alleen om er zekere afleidingen uit te maken in verband met de bevoegdheid en met de aanleg.

Het behoorde derhalve aan de rechtspraak en aan de rechtsleer de tegenvordering te omschrijven en uit te maken wat ze zou karakteriseren. ⁽¹⁴⁾

In zijn arresten van 15 mei 1913, van 4 november 1949, en van 27 februari 1958, heeft het Hof van Cassatie de tegenvordering omschreven als zijnde:

- 1) een vordering,
- 2) die de verweerder instelt tegen de aanlegger,
- 3) op incidentele wijze,
- 4) in de loop van een geding door deze laatste ingeleid, vordering die
- 5) alhoewel ze verband houdt met de hoofdvordering, nochtans een voorwerp heeft dat onafhankelijk is van deze hoofdvordering.

Het louter feit dat de tegenvordering een rechtsvordering is, sluit reeds in zich dat de verweerder op de hoofdeis, zich hierbij niet meer beperkt enkel verweermiddelen voor te dragen: hij neemt zelf het offensief om er toe te besluiten dat zijn tegenstrever veroordeeld zou worden tot enige prestatie te zijnen gunste. ⁽¹⁵⁾

Zich steunende op de voorbereidende werken der wet van 15 maart 1932, die de wet op de bevoegdheid wijzigde, heeft de rechtspraak aan de uitdrukking « tegenvordering » een steeds ruimere betekenis gegeven. ⁽¹⁶⁾

Volgens deze rechtspraak volstaat het opdat een tegenvordering onafhankelijk zou zijn, dat de twee vorderingen niet geheel onafhankelijk zouden zijn en dat er een band of een verknochtheid zou bestaan tussen de feiten op dewelke elk der eisen berust.

Het Franse Hof van Cassatie voorzag eveneens in zijn arresten van 4 maart 1908, 28 december 1909, 12 december 1917 en 3 maart 1924 ⁽¹⁷⁾ dat, om een tegenvordering uit te maken, deze vordering ertoe moet strekken niet enkel de hoofdvordering te beperken of te vernietigen — hetgeen tot het domein van het louter verweer behoort — maar bovendien aan de verweerder aanlegger op reconventie, een bijzonder voordeel te verschaffen; mits een tegenvordering in te leiden, gaat de oorspronkelijke verweerder over van de defensieve actie tot de offensieve actie.

Het volgend voorbeeld komt mijns inziens op

passende wijze dit verschil tussen louter verweer op de hoofdeis en tegenvordering belichten.

De verweerder die gedagvaard wordt in uitvoering van een wederkerig kontrakt vormt geen tegenvordering wanneer, zich beroepende op artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek, hij er zich toe beperkt de exceptie « non adimpleti contractus » in te roepen, vermits, aldus, hij zich enkel op een verweermiddel beroept: immers vraagt hij niets voor zichzelf mits deze exceptie op te werpen; hij verzet er zich enkel tegen dat de uitvoering van het kontrakt tegen hem zou bevolen worden. Hij vormt aldus geen tegenvordering⁽¹⁸⁾ noch derhalve een nieuwe vordering wanneer hij dit middel voor het eerst in beroep opwerpt⁽¹⁹⁾.

Maar hij stelt wel een tegenvordering in wanneer, zich steeds steunend op artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek, hij zelf, tegenover de vraag van de aanlegger, de ontbinding vraagt van het wederkerig kontrakt, samen met schadevergoeding.

Hetgeen aldus eigenlijk de tegenvordering kenschetst is de omstandigheid dat in de loop van een geding, de verweerder ertoe komt voor zichzelf een bijzonder voordeel op te eisen waarvan het voorwerp onafhankelijk van de hoofdeis is. Braas schrijft: « Elle comporte conclusion formelle à fins d'une allocation ou de la reconnaissance d'un droit »⁽²⁰⁾, maar deze konklusie komt zich enten op een eis die de tegenvordering voorafgaat, namelijk de hoofdvordering.

Indien we het geheel dezer begrippen toepassen op de tegenvorderingen inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed, komen wij ertoe vast te stellen dat deze tegenvorderingen het karakter bezitten:

1) van een incidentele eis meestal ingeleid door loutere conclusiën⁽²¹⁾,

2) van een eis die verknocht is aan een voorafgaande eis, vermits het dezelfde partijen zijn die in zake zijn en de twee eisen hun uitgangspunt hebben in de huwelijksinstelling en hun reden van bestaan in de tekortkomingen aan de verplichtingen uit het huwelijk voortvloeiend, tekortkomingen die de beide echtgenoten zich wederzijds verwijten;

3) deze tegeneis strekt tevens tot een eigen doel, en zulks, hetzij hij essentieel hetzelfde doel beoogt als de hoofdeis — de verbreking van de huwelijksband of enkel zijn lossermaking — hetzij hij deze enkele lossermaking beoogt wjl de hoofdeis strekte tot de verbreking van de huwelijksband: inderdaad, in alle gevallen heeft de tegenvordering als voorwerp aan de eiser op reconventie bijzondere voordelen te bezorgen, namelijk deze die te beurt vallen aan de echtgenoot ten gunste van dewelke de echtscheiding zal toegelaten of de scheiding van tafel en bed zal aangenomen worden, t.t.z. de hoede der kinderen, het bekomen van een onderhoudsgeld⁽²²⁾, de ontlasting der kosten, het behoud der matrimoniale voordelen die gebeurlijk zouden bedongen geweest zijn in een huwelijkskontrakt en het wettelijk genotsrecht op de persoonlijke goederen der kinderen⁽²³⁾.

Ik wil er eindelijk op wijzen dat de besproken tegenvordering meestal — want zulks is niet noodzakelijkerwijze het geval — een verweer uitmaakt op de hoofdvordering, verweer waarop, op eerste gezicht, de wetgever van 1935 nochtans schijnt het accent te hebben willen leggen.

Inderdaad lezen wij in het verslag van de Raad van Wetgeving dat als memorie van toelichting diende tot het wetsvoorstel reeds de 16de januari 1923 in de Senaat nedergelegd door de minister van Justitie, de heer Masson: « In geval een tegeneis tot echtscheiding wordt ingesteld, is het wenselijk dat deze

onderzocht worde samen met de hoofdeis, tegen welke de tegeneis als een verweer geldt »⁽²⁴⁾.

Indien, hiervan uitgaande, men moest aannemen dat de tegenvordering op dit gebied noodzakelijkerwijze een verweer op de hoofdeis is, zou hieruit voortvloeien dat iedere eis, op incidentele wijze ingesteld, onontvankelijk zou zijn van het ogenblik dat hij een louter offensief karakter zou bezitten, bij uitsluiting van alle verweer op de hoofdeis.

Derhalve zou niet meer als tegeneis kunnen gesteld worden de eis tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, gesteund op artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, wjl de hoofdeis zou gesteund zijn op artikel 230 van het Burgerlijk Wetboek, en vice versa, namelijk. In dergelijk geval kan er voorzeker geen mildering der wederzijdse grieven bestaan⁽²⁵⁾ en zal de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed, indien de feiten bewezen moesten zijn, dienen toegestaan wegens wederzijdse grieven, behalve in de gevallen waarin er tussen de echtgenoten collusie zou bestaan of in deze waarin er vanwege één der echtgenoten provocatie zou geweset zijn⁽²⁶⁾.

Ik geloof niet dat een Hof van Beroep noch een rechtbank zou weigeren een tegeneis te ontvangen gesteund op het overspel der vrouw, wjl deze een hoofdeis zou ingeleid hebben gesteund op het onderhoud, door de man, van een bijzit in de gemeenschappelijke woning, en derhalve zou eisen dat de man eveneens, onder vorm van hoofdeis, zijn vraag tot echtscheiding zou inleiden en zulks omdat deze vraag van de man geen eigenlijk verweer is tegen de eis door de vrouw gesteld.

Niettegenstaande de termen gebruikt door de Raad van Wetgeving, lijkt het mij evident dat, voor wat betreft de tegenvorderingen waarover we het hebben, het karakter van een verweer op de hoofdvordering niet vereist is.

Inderdaad, hoe zou men kunnen uitleggen dat de wetgever van 1935, indien hij dit element van verweer als essentieel beschouwd had, als noodzakelijkerwijze gehecht aan de tegenvorderingen waarover het gaat, de mogelijkheid voorzien heeft dergelijke tegenvordering voor de eerste maal in graad van beroep in te stellen? Immers voorziet artikel 464 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de mogelijkheid een nieuwe eis in staat van beroep te stellen van het ogenblik dat de nieuwe eis een verweer tegen de hoofdeis is: derhalve volstond dit artikel 464 om gezegd doel te bereiken.

Overigens, indien men vereist dat de tegenvordering in zake echtscheiding en scheiding van tafel en bed noodzakelijkerwijze een verweer zou uitmaken tegen de hoofdvordering, hoe zou men alsdan kunnen rechtvaardigen een rechtspraak die niemand bekritiseert, rechtspraak die U steeds toepast en volgens dewelke, indien de rechter zijn overtuiging kan opbouwen mits elementen te putten tevens in de gegevens opgeleverd én door de hoofdvordering én door de tegenvordering, ten einde zich een gedacht te vormen van het geheel der echtelijke betrekkingen tussen partijen, en indien hij derhalve zijn oordeel kan schorsen nopens de hoofdeis zolang de tegeneis niet in staat is beslecht te worden, hij nochtans eveneens de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed kan toestaan ten gunste van de aanlegger in de hoofdeis indien dezee grieven hem ter voldoening van recht als bewezen voorkomen: de splitsing die eruit voortspuit tussen hoofdeis en tegeneis is ondenkbaar indien werkelijk de tweede slechts een verweer ware tegen de eerste.

Ik kom aldus tot de gevolgtrekking dat op het besproken gebied de tegenvordering *niet* noodzake-

lijkerwijze een verweer tegen de hoofdeis moet uitmaken.

Hier geldt hetgeen reeds aangenomen werd door het Hof van Cassatie in zijn arrest d.d. 15 mei 1913, dat ik reeds citeerde en dat betrekking had op een tegenvordering strekkende tot het bekomen van schadevergoeding wegens roekeloos en tergend geding: indien in deze twee domeinen de tegenvordering ontstaat ter gelegenheid van de hoofdvordering, bekomt zij niettemin *een eigen bestaan, een onafhankelijk bestaan*: elke vordering heeft een eigen oorzaak en strekt tot een eigen doel (27).

Maar welk is alsdan de toedracht van de zin uit het verslag van de Raad van Wetgeving die ik U zoëven citeerde?

Ik meen dat het inzicht van de wetgever van 1935 beter tot uiting kwam in het verslag der Commissie van Justitie van de Senaat (28), waar we lezen dat artikel 251 voorschrijft dat de tegenvorderingen in echtscheiding zullen kunnen ingeleid worden door een loutere akte van conclusie, *daar het noodzakelijk kan zijn te onderzoeken* of de fetien, waarop de tegenvordering gesteund is, geen vermindering meebrengen der grieven die in de hoofdvordering aan de verweerder verweten worden.

Zulks zou dan ook slechts een «variante» zijn van wat Eerste advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, de heer Terlinden, verklaarde in de besluiten die het arrest d.d. 7 maart 1907, door dit Hof geveld, voorafgingen:

« Tout est contingent dans une instance en divorce. »
 « La réciprocité des torts y joue un rôle considérable. »
 « Tel fait sera ou ne sera pas une injure grave, selon le cadre dans lequel il sera placé. La provocation peut être en matière de divorce, comme en matière pénale, une excuse » (29).

Dergelijke betrekkelijkheid wordt meer en meer evident van het ogenblik dat men aanneemt dat, als reden tot echtscheiding ingeroepen kunnen worden gedragingen die in werkelijkheid haar uitgangspunt vinden in karaktertrekken, zoals jaloersheid, prodigaliteit, luiheid die bijvoorbeeld een totale verwaarlozing van het gezin medebrengt.

Voorzeker zijn, principieel, de karaktertrekken op zichzelf als gronden tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed uitgesloten (30).

Maar, evenals Pasquier en Piérard, heeft uw Hof meerdere malen aangenomen dat de tekortkomingen aan de huwelijksverplichtingen, alhoewel ze wortelen in het karakter van één der echtgenoten, nochtans belèdigingen van erge aard kunnen uitmaken in de zin van art. 231 van het Burgerlijk wetboek wegens de voortdurendheid en de volkomen bewustheid waarmee ze zich voordoen (31).

* * *

Welke voorwaarden zijn vereist opdat een tegeneis zich voor het eerst zou kunnen stellen voor een Hof van beroep.

Deze voorwaarden tot het stellen van een tegeneis zijn gebonden aan de voorwaarden van ontvankelijkheid van het beroep zelf.

Derhalve, opdat de tegeneis voor uw Hof zou kunnen ontvankelijk zijn moet het beroep betreffende de hoofdeis bij het Hof regelmatig aanhangig gemaakt zijn.

Zulks zou het geval niet zijn indien het beroep laat-tijdig was (32). Zulks zou evenmin het geval zijn indien de appellatant van zijn recht op beroep zou vervallen moeten verklaard worden wegens nalating dit beroep binnen de acht dagen ter kennis te brengen

van de bevoegde griffier in eerste aanleg in de gevallen waar deze aanzegging vereist is (33) (34). In beide gevallen zou bij ontstentenis van welkdanige regelmatige devolutie van het geding bij het Hof, geen tegeneis kunnen gesteld worden: men bouwt niet op wat niet bestaat.

De wedereis zou evenmin ontvankelijk zijn voor uw Hof — evenmin overigens als voor de rechtbank van eerste aanleg — indien moest blijken dat de substantiële pleegvormen der artt. 236 tot 239 van het Burgerlijk wetboek niet nageleefd werden; inderdaad werden de pogingen tot verzoening der echtgenoten essentieel opgelegd door beschouwingen die de openbare orde aanbelangen, vermits zij ertoe strekken het huwelijk volkomen te handhaven en te bestendigen, en de burgerlijke staat der partijen dus onveranderd te laten: het is dan ook daarom dat het openbaar ministerie beroep kan instellen bij toepassing van art. 46 der wet van 20 april 1810, tegen een vonnis dat de echtscheiding zou toelaten wijl art. 236 tot 239 van het Burgerlijk wetboek (t.t.z. deze die de eigenlijke proceduur, thans van gewoon recht, voorafgaan) niet zouden geëerbiedigd geweest zijn (35).

Onlangs hoorde ik pleiten dat deze pleegvormen enkel loutere formaliteiten zouden geworden zijn, die door niemand meer met ernst zouden opgenomen worden.

Voorzeker neemt het aantal eisen tot echtscheiding zodanig toe dat men zich voorstellen kan dat het moeilijk wordt, vooral in de grote steden, aan de magistraat gelast met dergelijke pogingen aan ieder geval al de tijd te wijden die wenselijk ware.

Maar ik weiger nochtans aan te nemen dat niettemin een magistraat, bewust van de werkelijke toedracht zijner taak, niet zijn uiterste best zou doen in de zin ener bewerkstelling der verzoening, al weze hij dan ook genoopt zijn pogingen samen te bundelen binnen een minimum van tijd.

Het weze mij toegelaten, in deze gedachtenorde, er op te wijzen dat een vonnis d.d. 8 november 1956 der rechtbank van eerste aanleg te Brussel (36) de nauwgezetheid desaangaande zo ver gedreven heeft dat het aangenomen heeft dat de daadwerkelijkheid der pogingen tot verzoening, beoogd in artikelen 236 tot 239 van het Burgerlijk Wetboek, niet kon bestaan van het ogenblik dat het rekwest van de hoofdeiser zodanig vaag en onduidelijk was en zozeer aan nauwkeurigheid miste wat de ingeroepen grieven betreft, dat men zich niet kon inbeelden dat de voorzitter der rechtbank op doelmatige wijze zou kunnen optreden hebben om de gewenste verzoening te verwezenlijken: de zogezegde pogingen tot verzoening hadden er dus eigenlijk geen kunnen zijn, en derhalve besloot deze rechtbank dat gans de rechtspleging die er op volgde, voor wat betreft de hoofdeis en de tegeneis, gesteld na de eigenlijke citatie in echtscheiding, volkomen nietig was (37).

* * *

Is de tegeneis in de behandelde sfeer ontvankelijk indien de oorspronkelijke verweerder, alvorens zelf over te gaan tot het offensief, moest aangevoerd hebben dat verzoening tussen partijen zou ingetreden zijn sedert de feiten aangehaald in de hoofdeis (38).

Het spreekt vanzelf dat indien de oorspronkelijke verweerder op de hoofdeis in verband met deze hoofdeis ertoe gekomen was te doen aannemen dat verzoening ingetreden was, het hem moeilijk zou vallen zelf een reden tot echtscheiding in te roepen gesteund op feiten die deze verzoening eveneens voorafgingen.

Maar welk zou de toestand zijn indien de feiten door

hem ingeroepen zich zouden voorgedaan hebben na de verzoening? Zou de oorspronkelijke verweerder op grond dezer feiten een echtscheiding of een scheiding van tafel en bed kunnen opbouwen?

Ik meen van neen, vermits in dergelijk geval de pogingen voorzien door artikelen 236 tot 239 van het Burgerlijk Wetboek, eigenlijk geen reden van bestaan hadden, de feiten die als grond van de hoofdeis werden ingeroepen uitgedoofd zijnde door de verzoening.

Derhalve zou uw Hof de wedereis niet kunnen ontvangen, evenmin overigens als de rechtbank van eerste aanleg die zich voor dergelijke toestand zou bevinden.

* * *

Een arrest van uw Hof d.d. 18 november 1942, aanvoerend dat het nieuw artikel 262 van het Burgerlijk Wetboek geen onderscheid maakt tussen het beroep tegen een vonnis dat definitief ten gronde uitspraak doet en het beroep tegen een tussenvonnis, neemt aan dat het derhalve mogelijk is voor de oorspronkelijke verweerder een tegeneis voor het Hof van Beroep te vormen zelfs wanneer bij dit Hof enkel het beroep tegen een tussenvonnis aanhangig is (39).

* * *

Indien de oorspronkelijke verweerder, in de loop der rechtspleging op de hoofdeis de onbekwaamheid van de tegenpartij inroept, zal hij geen tegeneis kunnen stellen: inderdaad, indien de oorspronkelijke aanlegger niet bekwaam is in de hoofdeis op te treden, zal hij even onbekwaam zijn om zich te verweren tegen de reconventionele eis, wijl nochtans alle vordering tot echtscheiding noodzakelijkerwijze vergt dat beide partijen over een volkomen capaciteit zouden beschikken zowel in feite als in rechte.

Er weze hier onderlijnd dat de minderjarige, ontvoegd door het huwelijk, alleen, t.t.z. zonder bijstand van een curator, als aanlegger of verweerder kan optreden in een geding van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed (40).

* * *

Is een *voorwaardelijke tegeneis* ontvankelijk?

Alhoewel hij onderstreept dat de kwestie kies is, verklaart Pasquier (41) nochtans dat het zou strijdig zijn met het principe, volgens hetwelk iedere aanlegger in zake echtscheiding en in zake scheiding van tafel en bed zijn persoonlijke wil tot optreden in de loop der rechtspleging moet uiten, aan te nemen dat de oorspronkelijke verweerder een tegeneis zou stellen in ondergeschikte orde en slechts voor het geval dat de hoofdeis zou ingewilligd worden: hij schijnt terug te schrikken voor het feit dat in geval van voorwaardelijke tegeneis, de oplossing op deze tegeneis aldus afhangt van de beslissing op de hoofdeis.

Uw Hof heeft nochtans dergelijke voorwaardelijke tegeneis ontvangen (42).

Ik meen dat een beschouwing doorslaggevend is in de zin der rechtspraak van uw Hof.

Immers, hetgeen van openbare orde is, is de bestendiging van de echtelijke band.

In zijn arrest van 3 mei 1958, oordeelde het Hof van Cassatie nog dat de onverbreekbaarheid van de huwelijksband, principieel aangenomen door de wet, een der grondvesten is van de sociale orde (43).

Wat zal er zich voordoen indien men aan een aanlegger op tegeneis de mogelijkheid ontzegt een voorwaardelijke tegeneis te vormen?

Meestal zal hij alsdan een niet voorwaardelijke tegeneis instellen.

Laten we nu veronderstellen dat de hoofdeis niet gegrond zou zijn wijl de tegeneis het wel zou wezen.

Indien de tegeneis zonder voorwaarde gesteld werd, zal hij ingewilligd worden en zal de huwelijksband verboden of losser gemaakt worden en zulks ten gunste van de oorspronkelijke verweerder.

Integendeel, van het ogenblik dat men een voorwaardelijke tegeneis aanvaardt, zal de verwerping van de hoofdeis aan de huwelijksband geen verandering brengen.

Deze beschouwing, gegrond op de openbare orde, schijnt mij van doorslaande aard in de zin der oplossing, die onlangs nog door uw Hof aanvaard werd.

* * *

Is de oude Franse rechtsspreuk « Reconvention sur reconvention ne vaut » toepasselijk op de besproken stof?

De Paepe is van oordeel dat deze regel geen enkele basis vindt in de wet en dat hij derhalve op algemene wijze dient van kant gelaten te worden (44).

Door een arrest van 30 april 1936 heeft het Hof van beroep van Luik een tegeneis ontvangen, voor het Hof gevormd, door een vrouw die in eerste aanleg van haar hoofdeis tot echtscheiding afgewezen was geworden, wijl de tegeneis van haar echtgenoot was ingewilligd geworden op beroep tegen dit vonnis vroeg de vrouw, als aanlegster op tegeneis voor het Hof, de echtscheiding op grond van een nieuw feit, en werd deze tegeneis ingewilligd (45).

Deze oplossing stemt overeen met de rechtsleer volgens dewelke, wanneer in gewone zaken, de verweerder in beroep een middel inroept dat voor het Hof vraagstukken opwerpt waarvan geen sprake geweest was in de inleidende dagvaarding, de oorspronkelijke aanlegger het recht bezit, om dit middel te bestrijden, een nieuwe eis te vormen in zover deze nieuwe eis slechts een veweer weze tegen de opgeworpen exceptie of tegen het nieuw verweer door de oorspronkelijke verweerder vooropgesteld (46).

* * *

Wat gebeurt er wanneer de appellant, die de oorspronkelijke aanlegger was, van zijn beroep afziet, wat met zich brengt de verzaking aan het hangend geding?

Hier dient een onderscheid gemaakt.

De tegeneis zal voor het Hof natuurlijk niet meer ontvankelijk zijn wanneer hij zou gesteld worden nadat deze verzaking door het Hof zou goedgekeurd geweest zijn, hetgeen impliceert enerzijds dat het desistement mogelijk was (47) en anderzijds dat het aanvaard werd door de geïntimeerde.

In dergelijk geval bestaat de hoofdeis immers niet meer.

Maar indien de tegeneis ingeleid wordt hetzij vóór het desistement hetzij nadat het desistement voorgesteld werd, maar wijl de geïntimeerde, aanlegger op tegeneis wordend, het niet aanvaard heeft, of wijl het desistement niet mogelijk was (48), is deze tegeneis ongetwijfeld ontvankelijk.

Dezelfde oplossing dringt zich overigens op van het ogenblik dat de appellant, oorspronkelijke en enige aanlegger afgewezen in eerste aanleg, niet alleen verklaart te willen verzaken aan zijn beroep, maar tevens aan de aktie tot echtscheiding zelf, t.t.z. aan het recht

zich voortaan nog te beroepen op de grieven door hem aangevoerd (49).

De 13 september 1961 heeft uw Hof (50), na vastgesteld te hebben dat de appellante, oorspronkelijke aanlegster, wier eis in eerste aanleg was afgewezen geworden, verklaard had af te zien niet alleen van haar beroep, maar eveneens van het door haar ingesteld geding, en dat de geïntimeerde verklaard had geen enkele dezer verzakingen te aanvaarden, aangenomen dat indien de openbare orde niet belet dat een echtgenoot verzake aan het door hem ingeleid geding, noch aan het beroep tegen dit vonnis van afwijzing ingesteld, daar dergelijk desistement voor gevolg heeft de echtelijke band te handhaven (51), beide desistementen nochtans zonder uitwerking moeten blijven indien de tegenpartij er zich tegen verzet en zich beroepen kan op een juridisch belang om te weigeren op deze verzakingen in te gaan (52).

Volgens dit arrest kon precies de geïntimeerde dit juridisch belang putten in de mogelijkheid in het leven geroepen door de wet van 14 december 1935, een tegeneis voor het eerst te vormen in graad van beroep «van het ogenblik af», aldus dit arrest, «dat deze tegeneis ingesteld werd alvorens de desistementen opdaagden».

Alsdan nam uw Hof aan dat het belang van de geïntimeerde precies lag in het feit niet verplicht te zijn een rechtspleging te herbeginnen waarvan de wet hem had willen ontslaan, t.z. de rechtspleging in verzoening.

Ik ben van oordeel dat men zelfs verder kan gaan.

De Paepe (53), in zijn «Etudes sur la compétence civile», verklaart dat zodra de verweerder, door te besluiten ten gronde, het gerechtelijk quasi-kontrakt met de aanlegger gevormd heeft, het geding hem toebehoort evenzeer als aan de aanlegger, dat hij van dan af zijn tegeneisen mag stellen, en dat de aanlegger de kennis van het geding niet meer aan het oordeel van de rechter mag onttrekken mits af te zien hetzij van het geding, hetzij van de actie, dat het desistement van de aanlegger derhalve zonder uitwerking blijft indien het niet aanvaard wordt door de verweerder.

Moet men op grond dezer leer van De Paepe niet aannemen dat de verweerder in eerste aanleg, geïntimeerde op beroep, het desistement van een appellant, oorspronkelijke aanlegger, mag weigeren zelfs alvorens zelf een tegeneis te hebben gesteld, en zulks wegens de loutere mogelijkheid die voor hem bestaat een tegeneis voor het eerst in beroep te vormen?

Deze vraag schijnt mij bevestigend te moeten beantwoord worden.

Nochtans zou, in dergelijke eventualiteit, meen ik, de verweerder in eerste aanleg, geïntimeerde in beroep, dienen uitgenodigd zijn belang te concretiseren door de inleiding van een tegeneis: het enkel hypothetisch belang volstaat niet. In dergelijk geval zou de verweerder er dienen toe gebracht te worden de redenen op te geven die hij zou menen te bezitten om zelf de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed te bekomen, en zulks zal hij enkel kunnen doen mits zelf een tegeneis te vormen, toelatende aldus de gegrondheid dezer redenen na te gaan.

Hoe kan nochtans dergelijke uitnodiging tot het vormen van een tegeneis in echtscheiding of in scheiding van tafel en bed geconcilieerd worden met het principe dat het behoud van de burgerlijke staat van openbare orde is, dat de handhaving van de huwelijksband tot de sociale orde behoort?

De vooropgestelde oplossing schijnt mij te moeten

afgeleid worden uit de grondbeginselen aangenomen door de wetgever van 1935: van het ogenblik dat enerzijds de rechtspleging van karakter verandert tijdens haar verloop, essentieel van openbare orde zijnde gedurende de pogingen tot verzoening — preliminaire rechtspleging — principieel het gemene rechtervoegend vanaf de dagvaarding voor de rechtbank, dat anderzijds, nadat deze dagvaarding zal plaats gehad hebben, de verweerder in de mogelijkheid verkeert, zonder te moeten terug overgaan tot de preliminaire proceduur, een tegeneis te vormen bij enkele besluiten, en zulks zelfs voor de eerste maal in beroep, zal de gewone juridische techniek van het quasi-gerechtelijk kontrakt haar gevolgen moeten afwerpen, en zal ze ons brengen tot de oplossing die ik aangaf.

* * *

Indien de vigerende wetteksten ongetwijfeld aannemen enerzijds dat tegenover een hoofdeis tot echtscheiding een tegeneis gevormd worde strekkende hetzij eveneens tot echtscheiding hetzij tot scheiding van tafel en bed, en anderzijds dat tegenover een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed een tegeneis strekkende tot hetzelfde doel gesteld worde, rezen nochtans onmiddellijk na het in voege treden der wet van 14 december 1935 en van het koninklijk besluit nr 300 dat deze wet kwam aanvullen, betwistingen op nopens het punt te weten of tegenover een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed, ofwel tegenover een hoofdeis, die oorspronkelijk strekte tot echtscheiding maar achteraf, op grond van art. 250 van het Burgerlijk wetboek, veranderd werd in een eis tot scheiding van tafel en bed, het mogelijk was een tegeneis tot echtscheiding te vormen.

Een arrest der 3e Kamer van uw Hof, dagtekenend van 12 december 1961 (54), heeft onderlijnd in bijzonder gepaste en kernachtige bewoordingen dat luidens de thans vigerende wetteksten — namelijk art. 251 van het Burgerlijk wetboek en 876 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering — dergelijke wedereis onontvankelijk is, en dat daar waar de aangehaalde wetteksten klaar en formeel zijn, het niet behoort — zoals zekere rechtsleer en zekere jurisprudentie het deden — (55) het inzicht van de wetgever na te gaan.

Wegens de zaak die haar alsdan onderworpen was, had de 3e Kamer van uw Hof tevens de gelegenheid de daaraan palende vraagstukken te onderzoeken. Immers deed de zaak zich voor als volgt: nadat de echtgenote, oorspronkelijke aanlegster, aanvankelijk een eis tot echtscheiding had ingeleid, had zij deze eis in de loop der rechtspleging, op grond van art. 250 van het Burgerlijk wetboek, omgezet in een eis tot scheiding van tafel en bed; nadat de echtgenoot, door betekende besluiten, kennis had gekregen van deze verandering, en nadat hij ze aanvaard had, liet hij, op zijn beurt, door betekende besluiten aan zijn vrouw weten dat hij een tegeneis tot echtscheiding stelde op grond van art. 251 van het Burgerlijk wetboek; ten einde deze tegeneis te doen ontvangen, beriep hij zich op een vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brussel dd. 21 februari 1951 (56), hetwelk een tegeneis tot echtscheiding had weerhouden, tegeneis die gesteld geweest was vóór dat de hoofdeis tot echtscheiding omgezet geweest was in een eis tot scheiding van tafel en bed door de oorspronkelijke aanleggende partij: het geval dat de rechtbank van Brussel te beslechten had d.d. 21 februari 1951 was dus gans verschillend van dit aan het Hof onderworpen in 1961.

Aldus werd de 3e Kamer van uw Hof in haar arrest van 12 december 1961 ertoe gebracht te beslissen:

1°) dat een tegeneis tot echtscheiding gesteld tegenover een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed niet ontvankelijk is, evenmin als

2°) een tegeneis tot echtscheiding gesteld tegenover een hoofdeis tot echtscheiding, nadat deze hoofdeis veranderd werd in een eis tot scheiding van tafel en bed, maar

3°) dat de tegeneis tot echtscheiding nochtans blijft bestaan indien de hoofdeis tot echtscheiding slechts omgezet werd in een eis tot scheiding van tafel en bed nadat de akte van rechtspleging waarbij deze tegeneis ingeleid werd, betekend geweest was.

* * *

Ik kom aldus tot het volgend besluit: om, voor een Hof van beroep, een tegeneis in zake echtscheiding en scheiding van tafel en bed te kunnen stellen wanneer de tegeneis door de wet toegelaten is (en dus bij uitsluiting van een tegeneis tot echtscheiding die men zou willen stellen tegenover een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed), is vereist:

1°) dat het beroep ontvankelijk weze,

2°) dat, indien de oorspronkelijke eis in eerste aanleg ingewilligd werd, appellant zijn beroep ter kennis zou gebracht hebben van de bevoegde griffier, binnen de wettelijke termijn,

3°) dat de pogingen tot verzoening, voorzien door art. 236 tot 239 van het Burgerlijk wetboek, plaats hadden, en zulks in voorwaarden die deze pogingen konden doeltreffend maken,

4°) dat de eiser op reconventie zich niet beroepe op verzoening,

5°) dat hij, evenals de tegenpartij, beschikke, zowel in feite als in rechte, over een volledige bekwaamheid, en hij de onbekwaamheid van de oorspronkelijke aanlegger niet aanvoere, met dien verstande nochtans dat hier de minderjarige bekwaam is om alleen te handelen en

6°) dat hij voorheen de afstand van beroep — indien de oorspronkelijke eis in eerste aanleg afgewezen werd — niet zou aanvaard hebben, evenmin als de afstand van geding of de afstand van de akte zelf.

Het is, mijns inziens, mogelijk zowel een voorwaardelijke tegeneis te vormen als een tegeneis te stellen tegenover de tegeneis der andere partij.

Eindelijk is, in rechte, niet vereist dat de tegeneis een verweer weze tegen de hoofdeis, alhoewel, in feite, zulks dikwijls het geval zal zijn, althans in zake echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

* * *

De regelen die ik kom samen te vatten zijn niet enkel van toepassing op de gevallen die tot hiertoe beoogd werden, t.t.z. wanneer beide echtgenoten van Belgische nationaliteit zijn, maar eveneens wanneer minstens één der echtgenoten een vreemdeling is.

Inderdaad zijn de regelen die in België op de eigenlijke tegeneis van toepassing zijn, proceduurregelen die derhalve steeds als dusdanig beheerst worden door de «lex fori».

De mogelijkheid toepassing dezer regelen te doen wordt hier integendeel bepaald door de regelen en begrippen van internationaal privaatrecht die in aanmerking komen en die namelijk bepalen of ja dan neen eisen tot echtscheiding en eisen tot scheiding van tafel en bed aanneembaar zijn vóór de Belgische rechts machten.

Sedert het in voege treden der wet van 27 juni

1960 betreffende de echtscheiding wanneer minstens één der echtelieden een vreemdeling is, is het stelsel dat dient toegepast, op het stuk van het privaatrecht internationaal recht, gans verschillend naargelang men te doen heeft met een echtscheiding wegens bepaalde feiten of met een scheiding van tafel en bed.

De wet van 27 juni 1960 is immers niet toepasselijk op de scheiding van tafel en bed: ze is enkel van toepassing in zake echtscheiding wegens bepaalde feiten en zulks met uitsluiting zelfs van de echtscheiding door onderlinge toestemming en van deze bewerkstelligd door de verandering van een scheiding van tafel en bed in een echtscheiding op grond van art. 310 van het Burgerlijk wetboek, zoals het gewijzigd werd door de wet van 20 maart 1927 (57).

Overeenkomstig de wet van 27 juni 1960 die, welke ook de nationaliteit der partijen weze, principieel het beginsel der toepassing der «lex fori» huldigt met voorbehoud van de verwijzing van compatibiliteit van art. 1 (58), zijn eis en tegeneis tot echtscheiding steeds mogelijk:

1°) indien één der echtgenoten van Belgische nationaliteit is, alsook

2°) indien de echtgenoten vreemdelingen zijn wier nationale wetgeving de echtscheiding toelaat, hetzij de echtelingen van dezelfde nationaliteit, hetzij ze van verschillende nationaliteiten zijn.

De tegeneis tot echtscheiding is integendeel ondenkbaar indien beide echtgenoten vreemdelingen zijn, hetzij van dezelfde nationaliteit, hetzij van verschillende nationaliteiten.

1°) wijl hun persoonlijk statuut de echtscheiding uitsluit (alsdan is alle eis tot echtscheiding uitgesloten), of

2°) wijl de nationale wet van één der echtgenoten de echtscheiding uitsluit: (in dit geval zal enkel de echtgenoot wiens persoonlijk statuut de echtscheiding toelaat een eis kunnen stellen ter verbreking van de echtelijke band, wijl dergelijke eis in hoofde van de andere uitgesloten is).

In zake scheiding van tafel en bed blijven steeds van toepassing de beginselen gehuldigd door het Hof van Cassatie in zijn arresten van 16 mei 1952 en 16 februari 1955 (59): deze beginselen verwezenlijken de cumulatieve oplossing volgens dewelke ten gronde de twee wetten die het persoonlijk statuut van de echtgenoten bepalen, slechts toegepast worden in zover ze overeenstemmen, en zulks zowel in geval slechts één der echtgenoten vreemdeling is, als wanneer beiden het zijn.

Hoofdeis en tegeneis tot scheiding van tafel en bed kunnen dus slechts in éénzelfde geding tegenover mekaar gesteld worden indien de wet die het statuut van ieder der echtgenoten bepaalt, deze instelling voorziet.

Ze zijn integendeel uitgesloten indien de nationale wet van één der echtgenoten, en «a fortiori», van beide echtgenoten, de instelling der scheiding van tafel en bed niet kent.

Blijft het geval waarin, de twee echtgenoten of één hunner van vreemde nationaliteit zijnde, de oorspronkelijke verweerder, in de loop van een aanneembaar geding tot echtscheiding, een tegeneis tot scheiding van tafel en bed zou wensen in te stellen.

Vermoedelijk zal dergelijk geval zich slechts uitzonderlijk voordoen wegens de brede mogelijkheden die de wet van 27 juni 1960 in zake echtscheiding biedt, en men mag zich zelfs afvragen of dergelijk geval geen «cas d'école» is.

Voor de oplossing die aan dit vraagstuk zou kun-

nen gegeven worden, meen ik de aandacht te moeten vestigen op de beschouwingen uiteengezet door Professor Graulich.

Deze vraagt zich namelijk af of, alhoewel de tekst en de titel der wet van 27 juni 1960 beide hare toepassing op de scheiding van tafel en bed uitsluiten, het nochtans niet behoren zou het grondbeginsel, besloten in art. 306 van het Burgerlijk wetboek, te beschouwen als geldend zelfs op het vlak der internationale orde, en zo ja, vermits dit principe aan ieder gegriefd echtgenoot toelaat te kiezen tussen echtscheiding en scheiding van tafel en bed, of ieder echtgenoot, die bij toepassing der nieuwe wet de echtscheiding kan aanvragen, niet noodzakelijkerwijze binnen hetzelfde raam, de mogelijkheid zou hebben een eis tot scheiding van tafel en bed in te leiden (60).

Indien men deze stelling aanvaardt, zou derhalve steeds een eis tot scheiding van tafel en bed kunnen gevormd worden in alle gevallen waarin de eis tot echtscheiding mogelijk is. Anders gezegd, ieder echtgenoot die, bij toepassing der wet van 27 juni 1960 in de mogelijkheid zou zijn een tegeneis tot echtscheiding te vormen, zou eveneens, binnen hetzelfde raam, de mogelijkheid hebben een tegeneis tot scheiding van tafel en bed te stellen tegenover een hoofdeis tot echtscheiding.

(1) Het is wellicht niet zonder belang hier enkele andere statische gegevens aan te geven. Wilt het aantal echtscheidingen in 1913 1.207 bedraagt, is, na de eerste wereldoorlog, een merklijke stijging waar te nemen: (2.195 in 1920, 3.665 in 1921 en 3.718 in 1922), stijging die vermoedelijk moet in verband gebracht worden met de toestanden ontstaan gedurende deze eerste wereldoorlog (Zie Jacques Leclercq, «Leçons de Droit naturel», «La Famille», Ed. 1933, T. III, p. 213). Vanaf 1923 immers stelt men een geleidelijke regressie vast. Nochtans vanaf 1931 zal het aantal toegestane echtscheidingen terug langzamerhand stijgen om de volgende cijfers te bereiken:

1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
2.624	2.617	2.643	2.461	2.666	3.156	3.466	3.480	3.520

In 1940 werden 2.205 en in 1941 2.473 echtscheidingen toegestaan: deze vermindering is voorzeker toe te schrijven aan de uitbreiding tot België van de tweede wereldoorlog. (Zie de gerechtelijke statistiek betreffende de jaren 1931 tot 1940, in 1942 gepubliceerd door het Ministerie van Economische Zaken). Maar gedurende de bezetting zal het aantal wederom stijgen tot 3.189 echtscheidingen in 1942, 3.877 in 1943, en 3.636 in 1944. Wilt het aantal in 1945 nog 3.454 bedraagt, zal het voorzeker ten gevolge van de tweede wereldoorlog in 1946 stijgen tot 6.624, in 1947 tot 7.063, in 1948 tot 6.923, om daarna terug te dalen.

De tabel van het aantal echtscheidingen toegelaten voor de tijdspanne lopende van 1955 tot 1960 geeft de volgende cijfers aan, volgens de gerechtelijke statistieken opgesteld door het «Nationaal Instituut voor de Statistiek» gehecht aan het Ministerie van Economische Zaken:

1955	1956	1957	1958	1959	1960
4.671	4.653	4.598	4.659	4.730	4.671

Het aantal scheidingen van tafel en bed uitgesproken tussen 1930 en 1960 schommelde van 142 (in 1940 namelijk) tot 285 (in 1950).

In de redevoering «Sciences sociales et Société», uitgesproken bij de opening van het academisch jaar 1958-1959 door de heer Janne, het woord voerende in zijn hoedanigheid van Rector der «Vrije Hogeschool van Brussel», verklaarde deze eminente socioloog namelijk:

«Ainsi les pertes fonctionnelles des groupes coutumiers de » contrôle social — la famille, l'Eglise, et la communauté » locale — laissent l'homme moderne démuné, moralement » isolé dans le milieu urbain. Ou plutôt, il s'agit du couple ».

En verder: «L'harmonie du couple devient dans le milieu » nouveau un substitut fonctionnel à la perte affective » subie par l'altération des groupes familiaux, religieux et » locaux de l'ancien temps. Dans ces conditions, la gravité » pour l'homme et la femme d'un manque d'affection dans » la vie conjugale explique et le nombre des divorces, et la » recherche que font certains de relations amoureuses sou- » vent renouvelées ».

Zie voor wat Frankrijk betreft, Planiol «Traité élémentaire de Droit civil», Ed. 1922, T. I, § 1146, p. 367:

«De plus en plus on constate un phénomène fâcheux: la » seule possibilité du divorce désunit beaucoup de ménages » qui, sans elle, resteraient unis ou tout au moins résignés: » elle fait l'office d'une cheminée d'appel qui crée un courant

» factice. Enfin beaucoup de gens se marient à la légère » et se disant: «Si cela ne va pas, on divorcera ».

Zie ook Planiol en Ripert «Traité pratique du Droit civil français» T. II; Rouast «La Famille», Ed. 1952, § 498, p. 373 en voetnota 5.

(2) De thans in België vigerende wetten die wijzigingen brachten aan het Burgerlijk Wetboek van 1804 zijn, voor wat de hier behandelde stof betreft:

1) het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering uitgevaardigd op 2 mei 1806;

2) het Belgisch Strafwetboek van 8 juni 1867 waarbij art. 298 § 2 van het Burgerlijk Wetboek afgeschaft werd;

3) de wet van 11 februari 1905, de rechtspleging wijzigende;

4) de wet van 8 februari 1906, art. 295 van het Burgerlijk wetboek wijzigende en toelatende aan echtgescheiden echtgenoten samen te hertrouwen;

5) de wet van 30 mei 1924 betreffende het Handelsregister (art. 4);

6) de wet van 20 maart 1927 betreffende de scheiding van tafel en bed;

7) de wet van 16 april 1935 art. 298 van het Burgerlijk Wetboek wijzigende voor wat betreft het aangaan van een nieuw huwelijk;

8) de wet van 14 december 1935;

9) koninklijk besluit nr. 239, van 7 februari 1936;

10) koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936 (bevestigd bij de wet van 4 mei 1936) die alle drie de rechtspleging aanbelangen;

11) de wet van 7 april 1936 betreffende de echtscheiding door onderlinge toestemming;

12) de wet van 12 mei 1937 betreffende de aanwezigheid van het openbaar ministerie;

13) de wet van 15 december 1949, artt. 232 en 261 van het Burgerlijk Wetboek afschaffende en wijzigingen brengende aan artt. 235, 239, 267 van hetzelfde wetboek.

14) de wet van 21 mei 1951 betreffende de tenuitvoerlegging der vonnissen;

15) de wet van 30 juni 1956 betreffende het aangaan van een nieuw huwelijk;

16) de wet van 14 februari 1957 betreffende de gevolgen der scheiding van tafel en bed;

17) de wet van 30 april 1958 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen der echtgenoten, welke voorzeker van aard is de gedingen in zake echtscheidingen en scheidingen van tafel en bed diep te beïnvloeden;

18) de wet van 22 juni 1959 nopens de rechten der vrouw gescheiden van goederen;

19) de wet van 27 januari 1960 een nieuw art. 308 in het Burgerlijk Wetboek invoerende betreffende de plicht van hulp na scheiding van tafel en bed, en

20) de wet van 27 juni 1960 betreffende de echtscheiding wilt één der echtgenoten ten minste vreemdeling is;

21) de wet van 20 juli 1962 betreffende de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed, gepubliceerd in het Staatsblad van 7 augustus 1962, blz. 6673, wet die de 17e augustus 1962 in voege getreden is en die het voorwerp uitmaakt van een circulaire van 7 augustus 1962 gericht door de h. Minister van Justitie aan de ambtenaren van de burgerlijke stand, aan de pleitbezorgers en aan de deurwaarders van het Koninkrijk (Zie Staatsblad van 7 augustus 1962, p. 6690).

Volledigheidshalve moeten nog vermeld worden art. 290 van het Wetboek der registratierechten en art. 81 van het Wetboek der zegelrechten, zekere bepalingen opheffend van art. 248 en art. 262 van het Burgerlijk Wetboek.

(3) De wet van 14 december 1935 had haar uitgangspunt in een wetsontwerp dagtekenend van 17 januari 1923 (P. Doc., nr. 51) dat na bespreking reeds de 18e maart 1924 door de Senaat gestemd geweest was; dit ontwerp werd slechts de 5e december 1935 gestemd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers, dit zonder bespreking noch wijziging. Wegens de praktische moeilijkheden die eruit voortvloeiden op het gebied der rechtspleging, onderlijnd namelijk in een Studie van Pierard, gepubliceerd begin 1936, werd deze wet gewijzigd eerst door koninklijk besluit nr. 239 van 7 februari 1936 en daarna door koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936. Nadat de wet van 7 april 1936 artt. 286 en 287 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de echtscheiding door onderlinge toestemming was komen wijziging, werden aldus, in een tijdspanne van minder dan vier maanden, vier verschillende nieuwe wetteksten afgekondigd waarvan zekere pas verschenen beschikkingen kwamen wijziging.

De wet van 14 december 1935 werd ingegeven door de Franse wet van 18 april 1886; de huidige artt. 251 en 262 van het Burgerlijk Wetboek zijn dan ook nagenoeg de weergave der artt. 239, al. 3, en 248, al. 4; dezer Franse wet.

Voor wat betreft de voorbereidende werken der wet van 14 december 1935, zie Staatsblad van 16/17 december 1935:

I) Senaat - Bescheiden: Wetsontwerp nr. 51 (1922-1923) - Verslag door Graaf Goblet d'Alviella, nr. 16 (1923-1924) - Amendementen nrs. 86, 100 (1922-1923), nr. 83 (1923-1924) - tekst in eerste lezing aangenomen nr. 98 (1923-1924) - Amendementen nr. 99.

Parlementaire handelingen: Vergaderingen van 20, 21, 26, 27 februari en 18 maart 1924.

II) Kamer der Volksvertegenwoordigers - Bescheiden: Wetsontwerp nr. 168 (1923-1924) - Verslag door de h. Pierco nr. 318 (1923-1924) - Amendement nr. 264 (1928-1929).

Parlementaire handelingen: Behandeling en aanneming - Vergaderingen van 4 en 5 december 1935.

(4) Zie Pasinomie 1935, blz. 826 en volgende en vooral het verslag van de Raad van Wetgeving blz. 827, en het verslag van de Commissie van Rechtswezen van de Senaat, blz. 828.

(5) In het oud Belgisch recht was de echtscheiding enkel

toegelaten aan de niet-katholieken. (Huwelijksdict van 1784) en zulks slechts voor beperkte bepaalde redenen: deze echtscheiding moest voorafgegaan zijn van een tijdelijke scheiding van tafel en bed.

Vóór de invoeging van het Burgerlijk wetboek waren achtereenvolgens van toepassing a) de wet van 20 september 1792 die de echtscheiding in de Franse wetgeving invoerde; b) de decreten van 8 Nivôse en van 4 Floreal jaar II, en c) het decreet van 15 Thermidor jaar III die de echtscheiding regelden in Frankrijk. Wilt de decreten van 8 Nivôse en 4 Floreal jaar II het bekomen der echtscheiding nog meer vergemakkelijkten als de wet van 20 september 1792, kwam het decreet van 15 Thermidor jaar III terug tot het systeem dezer wet van 1792, wegens de misbruiken ontstaan op grond der decreten van het jaar II (zie Planioi « *Traité élémentaire de Droit civil* », Ed. 1922, T. I, § 1135 en § 1136).

(6) Zie *Pandectes belges*, V^o Divorce § 550, alsook *Novelles V^o Divorce* § 25 E en § 855, waar namelijk vermeld wordt: « Les travaux préparatoires recommandent ici la célérité: il y a inconvénient à tenir trop longtemps en suspens une situation au sujet de laquelle le tribunal s'est déjà prononcé; les épreuves sont terminées et la solution définitive doit être acquise dans le plus bref délai possible ». Zie eveneens arrest van het Hof van Luik dd. 23 december 1891 (Pas. 1892, II, 211).

(7) De beschikkingen van deze artt. 443 tot 473 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering werden aangevuld door artt. 16, 17, 35, 36 en het 3e alinea van art. 38 (art. 10 der wet van 15 maart 1932) der wet op de bevoegdheid van 25 maart 1876.

(8) In zijn « *Traité théorique et pratique du divorce et de la séparation de corps* », uitgave 1928, Boekdeel II, § 513, blz. 405, schrijft Piérard: « L'art. 262 porte que la cause sera instruite et jugée par la Cour d'appel comme affaire urgente. Quel est le sens de ces deux mots? Certains ont cru qu'ils ne correspondaient à aucune procédure et avaient pour seul objet de stimuler le zèle des magistrats. On s'accorde aujourd'hui à admettre qu'ils visent la procédure sommaire. Désormais la demande en divorce, en degré d'appel, sera soumise aux règles de cette procédure sommaire et à aucune autre ».

Deze zienswijze houdt geen steek meer sedert het koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, in het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, alle bepalingen betreffende de summier rechtspleging die het voorwerp uitmaakten der artt. 404 tot 413, heeft afgeschaft.

(9) Zie Pasquier « *Précis du divorce et de la séparation de corps* », Uitgave 1959, § 349.

(10) Inderdaad, wijl art. 8 der wet van 14 december 1935, art. 879 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering reeds aanvulde ten einde de artt. 239bis, 242 tot 249 inclus 251, 253 en 262 van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk te maken in zake scheiding van tafel en bed, kwam art. 40 van het koninklijk besluit nr. 300, Titel IX van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering volkomen wijzigen, enkel artt. 880 en 881 behoudend; volgens art. 875 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zoals het gewijzigd werd door koninklijk besluit nr. 300, art. 40, is art. 262 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing op de scheiding van tafel en bed.

Art. 25 der wet van 20 juli 1962 heeft art. 875 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering opgeheven, maar heeft dezes voorschriften overgenomen, wat namelijk gezegd art. 262 betreft, in het huidige art. 307 van het Burgerlijk wetboek (zie art. 22 der wet van 20 juli 1962).

(11) Zie *Pasinomie* 1936, blz. 214, het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936 houdende wijziging van verschillende beschikkingen nopens de rechtspleging in burgerlijke en commerciële zaken, voorafgaat.

(12) Onder het stelsel van het Burgerlijk wetboek waren de tegenvorderingen in zake echtscheiding uitgesloten, daar dergelijke eisen onderworpen waren aan een rechtspleging vier bijzonder strakke ontwikkelingsgang zich opdrong gedurende gans het verloop van het geding in eerste aanleg.

Hoe lofwaardig de inzichten van de wetgever van 1804 ook mogen geweest zijn, toen hij hinderpaal op hinderpaal voorzag in de loop dezer rechtspleging, bleek nochtans weldra dat deze opstapeling van hinderpalen geenszins van aard was om een toenadering te bekomen tussen echtgenoten die in een geding tot echtscheiding gewikkeld waren. Inderdaad namen de wederzijdse hoofdeisen tot echtscheiding toe.

De praktijk gaf anderzijds aan dat het zonder enige uitslag was dat men aan de echtgenoot, die oorspronkelijk verweerder was, de rechtspleging had opgelegd voorzien in art. 236 tot 239 van het Burgerlijk wetboek, op het ogenblik waarop deze verweerder zelf een hoofdeis inleide. Een tweede toepassing dezer voorschriften leverde immers geen uitslag op in de zin ener verzoeking, en aldus bleek de herhaling dezer pogingen tot toenadering een louter formaliteit te zijn. Van het ogenblik dat de wetgever van 1935, wiens taak aangevuld werd door koninklijk besluit nr. 239 van 7 februari 1936 en door koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, de regelen van het gemeen recht invoerde in de rechtspleging der echtscheiding, zulks namelijk nadat de pogingen tot verzoeking der artt. 236 tot 239 schipbreuk hadden geleden, kwam hij er natuurlijkerwijze toe de tegenvorderingen toe te laten na deze schipbreuk.

Het is inderdaad ondenkbaar dat wijl de voorzitter der rechtbank er niet in geslaagd was een verzoeking te bewerken bij de nederlegging van een eerste rekwest door één der echtgenoten, hij nog enige kans tot slagen zou

bezitten bij de nederlegging door de andere echtgenoot van een tweede rekwest.

(13) Zie nota's 1, 2 en 3 onder Fr. Cass. 4 maart 1908 en 28 december 1909, D.P. 1911.I.414, alsook Garsonnet en Cezar Bru, *Traité de procédure civile et commerciale*, Boekdeel I § 457, waar men leest: « Le Code de procédure civile n'a posé, en cette matière, aucun principe. La Cour de cassation avait inséré dans son projet de Code de procédure civile qu'elle présentait au Gouvernement en 1806, divers articles qui définissaient la demande reconventionnelle: une contre-prétention, la déclaraient admissible dans tous les cas où elle n'était pas défendue par la loi, et supprimait implicitement la condition requise par la nouvelle coutume de Paris, que la reconvention dépendît de l'action ».

« Le Conseil d'Etat n'a pas accepté ces propositions. Les seuls textes du Code de procédure civile qui se rapportent, de près ou de loin, aux demandes reconventionnelles, sont les art. 54, 171, 337 et 464 ».

Art. 171 waarvan gewag wordt hier aangeduid in zover het betrekking heeft op de verknoctheid. Nopens dit begrip zelf verstrekt het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering evenmin een omschrijving. Zie nota onder Cassatie, 16 april 1953, *Pasicrisie* 1953.I.616, en *Pasinomie* 1932, p. 80.

(14) Zie Cassatie, 15 mei 1913, Pas. 1913.I.239, Cassatie 4 november 1949, Pas. 1950.I.119, en Cassatie, 27 februari 1958, Pas. 1958.I.712; Cfr. Laurent « *Principes de Droit civil* », T. XVIII, nr. 473; De Paep « *Etudes sur la Compétence* », T. II, § 168; Dalloz « *Répertoire* » V^o Incident nr. 10 en volgende; Glasson en Tissier « *Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile* », T. I, p. 601 tot 621; Braas « *Précis de procédure civile* », T. II, § 1093.

Zie eveneens het omstandig verslag uitgebracht door de h. Sinzot, verslaggever der commissie gelast voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers het wetsontwerp te onderzoeken dat zou uitgroeien tot de wet van 15 maart 1932: *Pasinomie* 1932, p. 74 en volgende en vooral § 92 waar de h. Sinzot verwijst naar de geciteerde passage van De Paep. Zie voor wat betreft het verschil tussen de eigenlijke tegen-eis en het louter verweer op de hoofdeis: Cass. 20 november 1902, Pas. 1903.I.37 en de besluiten van eerste advocaat-generaal Van Schoor.

(15) Zie rechtbank Luik 7 december 1889, J.T. 312; Rechtbank Brussel 14 maart 1883, Pas. 1885.III.160; Brussel 28 juli 1904, J.T. 1905.101.

(16) Zie Braas T. I § 704, verwijzend naar nota onder Namen 19 juni 1936, Pas. 1937.III.128; Charleroi 3 mei 1934, Pas. 1935.III.46; Handelsrechtbank Brussel 24 maart 1936, Pas. 1937.III.36, en Arlon 3 februari 1939, Pas. 1939.III.143.

(17) Zie D.P. 1911.I.414; S. 1920.I.23, en D.P. 1926.I.14 en de nota's die erop slaan. Zie eveneens Fr. Cass.: 12 december 1917, S. 1920.I.23 en 26 maart 1958, *Jurisc. périod.* 26 maart 1958, nr. 10.490.

(18) Zie Charleroi 11 februari 1891, J.T. 1891.335.

(19) Zie Gent 22 december 1900, Pas. 1901.II.351 en de nota.

(20) Zie Braas « *Précis de procédure civile* » T. II, nr. 1093;

(21) De tegenvordering kan nochtans ingeleid worden door een dagvaarding. Zie Braas loco citato.

(22) Zie art. 308 van het Burgerlijk wetboek ingevoerd door de wet van 27 januari 1960, waarbij voorzien wordt dat na de scheiding van tafel en bed de plicht van hulp slechts blijft bestaan ten gunste van de echtgenoot die deze scheiding bekwam.

(23) Het is ongetwijfeld wegens het toekomstige gehecht aan de verbreking of aan de lossermaking van de huwelijksband, wegens de voordelen die eraan gehecht zijn ten gunste van deze der echtgenoten die het pleit zal winnen, dat de tegenvorderingen zich op het behandelde gebied voordoen.

Het is anderzijds een gebied waarin tegenvorderingen het meest gesteld worden.

Inderdaad komen er steeds minder en minder eisen tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed voor, waarin de oorspronkelijke verweerder er zich bij beperkt te besluiten tot de verwerping van de oorspronkelijke eis, zonder van zijn kant en te zijnen gunste eveneens hetzij de verbreking hetzij de lossermaking van de huwelijksband te vragen.

Deze toestand is voorzeker toe te schrijven aan de gevolgen gehecht aan de echtscheiding of aan de scheiding van tafel en bed, t.z. aan hetgeen van uit een juridisch standpunt bekeken eigenlijk het toekomstige is in het geding.

In de huidige staat onze zeden en gebruiken zijn het aldus de bijzonderheden die meestal voor de partijen het essentiële worden in de gedingen die haar tegenover mekaar stellen.

(24) Senaat zitting 1922-1923, Besch. nr. 51, p. 197, en *Pasinomie* 1935, p. 827.

Meer dan de Belgische wetgever schijnt de Franse wetgever het accent te hebben willen leggen op het karakter van verweer tegen de hoofdeis die zou vereist zijn voor alle tegenvordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed. Niettemin heeft het Franse Hof van Cassatie zich in een andere zin uitgesproken door arrest van 9 januari 1958 (*Jurisc. périod.* 1958, nr. 10.490), en van zijn kant schrijft Jean Daspre in zijn thesis: « De la demande reconventionnelle en séparation de corps et en divorce », Université van Grenoble 1954, blz. 35: « Certains auteurs ont contesté en cette matière la possibilité de véritables demandes reconventionnelles. En effet, disent-ils, ces demandes ne sont pas des défenses à la demande prin-

» cipale; elles tendent, au contraire, au même but qu'elle, elles manquent donc de deux éléments essentiels à toute reconvention.

« Le caractère de *défense* n'est nullement essentiel en la matière; toutes les demandes reconventionnelles connexes » en sont dépourvues. Quant au *but*, qui paraît commun, c'est reprendre sous une autre forme l'accusation de « n'être pas une défense ». Cfr. Pasquier « Précis du divorce et de la séparation de corps » § 156, p. 154, en Planiol en Ripert Ed. 1952 T. II Rouast « La Famille », nrs. 586 en volgende; Colmar 13 april 1951 met nota van J. Carbonnier D.P. 1952, n° 34, blz. 604 - Chronique J.T. 1953-149, nr. 18.

Een arrest van Brussel, 3e Kamer, dd. 4 mei 1955 (R.W. 1954-1955, blz. 1722), heeft nochtans aangenomen dat de tegenvordering in echtscheiding hoofdzakelijk een verweermiddel uitmaakt tegen de hoordeis; dit arrest leidt hieruit af dat derhalve indien de hoordeis niet ontvankelijk is, de tegeneis eveneens niet ontvankelijk moet verklaard worden.

(25) Brussel, 24 januari 1906 en Cassatie, 22 november 1906, Pas. 1907.I.49, de voorziening in cassatie tegen dit arrest verwerpende en verklarende dat er geen compensatie kan bestaan in het wangedrag. Zie eveneens nota onder dit arrest van cassatie verwijzende naar Luik, 21 december 1888, Pas. 1889.II.180.

Zie evenwel betreffende de evolutie van het begrip van overspel als absolute grond tot echtscheiding en scheiding van tafel en bed sedert 1939 tot 1960, « Revue critique de jurisprudence belge » kroniek « Examen de jurisprudence » door Claude Renard gehouden, en namelijk:

1) 1950, p. 229 tot 231, § 27;

2) 1953, p. 150 en 151, § 21, en

3) 1962, p. 77 tot 81, §§ 39 en 41 (waar namelijk volkomen goedgekeurd wordt het arrest Brussel 18 december 1957, Pas. 1959.II.170 in de mate waar het onderlijnt dat er geen compensatie van grieven inzake echtscheiding bestaat en dat het slecht gedrag van de ene echtgenoot de andere niet ontslaat van zijn plicht tot trouw).

Zie tevens de talrijke rechterlijke beslissingen die aldaar opgesomd en besproken worden.

Buiten de arresten van uw Hof opgesomd in deze Kroniek der rechtspraak, wil ik hier nog citeren drie arresten Brussel 3e Kamer: het 1e: dd. 31 oktober 1956, A.R. nr. 29.795; het 2e: dd. 9 januari 1961, R.G. 39.478, en het 3e: dd. 26 april 1961, A.R. 41.272.

Zie bovendien Roger Thiebaut « L'Adultère est-il une cause péremptoire de divorce » gepubliceerd in de « Revue de Droit familial » 1961 p. 145 en de aldaar geciteerde uitspraken, alsook J. Dobbelssteen « De la division des causes de divorce », zelfde tijdschrift 1962, p. 216.

(26) De Page T. I, Ed. 1962, § 853, p. 979, en de rechtspraak die er geciteerd wordt onder voetnota 2; Kluyskens-Beginselen van Burgerlijk recht, T. VII, § 437(1°), p. 380. Zie bovendien in dezelfde zin Luik 23 november 1950, Jur. Liège 1950, p. 145, en wat het bestaan van het *wanbedrijf van overspel* betreft Corr. Bergen, bevel Raadkamer 31 mei 1961, J.T. 1961.459, en de voetnota.

(27) Zie de drie reeds geciteerde arresten van het Hof van Cassatie, dd. 15 mei 1913, Pas. 1913.I.239, 4 november 1949, Pas. 1950.I.119, en meer in het bijzonder dd. 27 februari 1958, Pas. 1958.I.712, hetwelk uitspraak deed in zake scheiding van tafel en bed, en volgens hetwelk een tegeneis, zelfs indien hij gesteund is op het roekeloos en beledigend karakter van aantijgingen, gedaan ter staving van de hoordeis, een ander voorwerp heeft dan deze laatste. Zie meer in het bijzonder de nota nr. 4 voorkomend onder dit arrest verwijzend naar:

1) *Dalloz* - « Répertoire de procédure civile et commerciale » 1955, V° Demande reconventionnelle nr 2 en de referenties aldaar aangehaald;

2) naar de nota onder Cassatie, 14 februari 1958, Pas. 1958.I.648, nopens het feit dat een tegeneis nochtans slechts kan gevormd worden in de loop van het geding van de hoordeis;

3) en naar Glasson en Tissier, T. I. nr. 243, naar Garsonnet en César Bru, T. III, nr. 853, en naar *Dalloz* - « Répertoire de procédure civile et commerciale » 1955, V° Demande reconventionnelle nr. 42, nopens het feit dat het desistement van de hoordeis, de tegeneis, ingesteld vóór dit desistement, laat bestaan, meer in het bijzonder *wanneer* de tegeneis gesteund is « op het feit van de instelling van de hoordeis » t.t.z. op de hoordeis zelf.

(28) *Pasinomie* 1935, p. 830. De aangehaalde tekst werd eveneens ingeroepen in Brussel, 7e Kamer, 17 december 1954, « Revue Droit familial » 1955, p. 16-17.

(29) Cassatie, 7 maart 1907, Pas. 1907.I.154, met de besluiten die dit arrest vorafgaan. De aangehaalde passage dezer besluiten werd overgenomen in Brussel 25 mei 1957, 7e Kamer; « Revue Droit familial » 1957, 3e Trimester, p. 252. Deze passage is vooral van toepassing wanneer de beide eisen gesteund zijn op grove beledigingen andere dan deze voortvloeiende uit feiten van echtelijke ontrouw.

(30) De Page T.I, Ed. 1962, § 870, p. 923, en in nota geciteerde rechtspraak; Pierard « Divorce et séparation de corps », « Traité » T. I, § 174; Pasquier « Précis du divorce et de la séparation de corps », Ed. 1959, § 86, en, van dezelfde auteur « Traité des causes de Divorce et de Séparation de corps », p. 133 en volgende, § 585 en volgende.

(31) Pierard - loco citato.

Pasquier - « Traité des causes de Divorce et de Séparation de corps », p. 134 en volgende, § 587 en volgende, en zeven arresten Brussel:

1) 7e Kamer - 26 februari 1955, J.T. 331;

2) 3e Kamer - 9 december 1957, A.R. nr. 33.647;

3) 3e Kamer - 14 januari 1958, A.R. nr. 32.713;

4) 3e Kamer - 13 september 1961, R.G. nr. 41021;

5) 3e Kamer - 18 december 1961, R.G. nr. 42.405;

6) 3e Kamer - 28 maart 1962, A.R. nr. 41.672;

7) 3e Kamer - 7 mei 1962, A.R. nr. 43.692 (impliciete beslissing). Cfr. nochtans Brussel - 4e Kamer - 10 oktober 1951, Pas. 1952.II.75.

(32) Nopens het punt dat in burgerlijke zaken de regels betreffende de termijnen van beroep van openbare orde zijn, zie nota 2 onder Cassatie, 25 september 1952, Pas. 1953.I.13.

(33) Zie de artikels vermeld in nota 10: Het verzuim het verhaal aan te zeggen aan de griffier van de rechtbank overeenkomstig art. 262 van het Burgerlijk wetboek, aangevuld door art. 42 van het koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, voorziet het verval van het verhaal. Dit verval is geen nietigheid in de zin van art. 173 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, eveneens gewijzigd door koninklijk besluit nr. 300 (art. 10). Het is integendeel een verval van openbare orde: Brussel 5 december 1936, Pas. 1937.II.81, en Brussel 3e Kamer 1 maart 1961 in zake A.R. 37.902, arrest volgens hetwelk dit verval eveneens toepasselijk is op de incidentele beroepen evenals op de hoofdberoepen; het ging in dit geval om een vonnis dat de echtscheiding had toegelaten ten gunste en ten gerieve van beide echtgenoten; het incidenteel beroep sloeg op de toelating der echtscheiding ten gunste van de hoofdberoeper.

(34) Zie ook Brussel 8 maart 1952, J.T. 1953, p. 193, volgens hetwelk ook in zake scheiding van tafel en bed het beroep dient ter kennis gebracht van de griffier van eerste aanleg.

(35) Brussel 18 februari 1928, Pas. 1928.II.69, en Brussel 3e Kamer - 6 juni 1962, A.R. nr. 40.086, alsook Burgerlijke rechtbank Charleroi 2e Kamer - 21 maart 1960, « Revue Droit familial » 1960, p. 39, en De Page T. I, Ed. 1962, § 849(5°), p. 973 en voetnota 7.

(36) Burgerlijke rechtb. Brussel 14e Kamer - 8 november 1956, « Revue Droit familial » 1956, n° 4, p. 186.

(37) In dit vonnis wordt niet vermeld of het uitgesproken werd op conform of op strijdig advies van het openbaar ministerie. Men moet betreuren dat vele vonnissen er zich toe beperken vast te stellen dat het openbaar ministerie advies uitbracht in openbare zitting, en niet preciseren in welke mate dit advies al dan niet conform was. Men moet zulks des te meer betreuren inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed: immers, op dit gebied meer dan elders, en vooral wanneer het gaat om kiese zaken, al weze het dan ook slechts in feite, kan het voor de rechtsmacht in beroep van belang zijn de algemene toedracht te kennen van het advies in eerste aanleg door het openbaar ministerie uitgebracht.

(38) Voor wat betreft de weerslag der exceptie van verzoening ingeroepen door de aanlegger op tegeneis, zie Pasquier « Sur la demande reconventionnelle en matière de divorce et de séparation de corps », « Revue Droit familial » 1959, p. 363 en volg.

(39) Brussel 18 november 1942, Pas. 1943.II.36, maar in tegenovergestelde zie Planiol en Ripert « Droit civil français », 2e éd., T. II, Rouast « La Famille », § 589, en Dijon 18 april 1921, D. 1922.2.149.

(40) Cassatie, 7 maart 1907, Pas. 1907.I.154; De Page T. I, Ed. 1962, §§ 877-878-879, p. 1001 en de aldaar in nota's geciteerde rechtspraak, alsook Nijvel 24 december 1951, Pas. 1952.III.82; Pasquier « Sur la demande reconventionnelle en matière de divorce et de séparation de corps » in de « Revue de Droit familial » 1959, blz. 363 en volgende, alsook Pasquier « Précis du divorce et de la séparation de corps », §§ 130 tot 135, en de aldaar geciteerde rechtsleer en rechtspraak, en Pierard « Commentaire de la Législation en vigueur en 1938 », §§ 44 à 52.

(41) Pasquier « Précis du divorce et de la séparation de corps », Ed. 1959, § 154, p. 153; zie ook Noveilles « Droit civil », I. II, §§ 799bis en 870.

(42) Brussel, 3e Kamer - 25 januari 1961, A.R. nr. 38.839, en 26 april 1961, A.R. nr. 41.272, en in dezelfde zin Burgerlijke rechtb. Gent, 1e Kamer - 8 maart 1952, R.W. 1953-1954, p. 180.

(43) Cassatie, 3 mei 1958, Pas. 1958.I.968.

(44) De Paep, T. II, § 46, p. 248, « La règle « Reconvention sur reconvention ne vaut », n'a plus aucune base dans les dispositions de la loi ».

(45) Luik 30 april 1936, Pas. 1937.II.6.

(46) Voetnota 2 onder Cassatie, 12 november 1954, Pas. 1955.I.223.

(47) Het desistement

1) van een actie tot echtscheiding, of tot scheiding van tafel en bed,

2) van een instantie tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, en

3) van een beroep tegen een vonnis dat de echtelijke band niet verbreekt noch losser maakt, is mogelijk in zover het aanvaard wordt door de tegenpartij. Deze laatste kan weigeren in te gaan op dergelijke voorstellen tot desistement indien zij, ter staving harer weigering, zich op een wettig belang kan beroepen. Zie rechtsleer en rechtspraak infra onder voetnota's 48 tot 52.

(48) Nopens de onmogelijkheid zich te desisteren van het beroep in hoofde van de appellant ten laste van dewelke de echtscheiding in eerste aanleg toegestaan werd, zulks omdat de ontbinding van het huwelijk het openbaar belang betreft, zie Cassatie, 24 maart 1927, Pas. 1937.I.186, verklaarend dat dergelijk desistement een echtscheiding door onderlinge toestemming zou kunnen verbergen; Cassatie, 20 februari 1947, Pas. 1.73 en de besluiten van de h. Havoit de Termicourt, alsdan eerste advocaat-generaal, die dit arrest voorafgaan, waarin de toedracht van artt. 154 en 434 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering

aangegeven wordt en verwezen wordt naar de rechtsleer in zake uitspraken in zake van openbare orde; Cassatie, 12 januari 1956, Pas. 1956.I.454; 12 juni 1958, Pas. 1958.I.1136, 11 december 1958, Pas. 1959.I.379, en 12 juni 1959, Pas. 1959.I.1042 met voetnoot (1); Brussel 7e Kamer - 22 januari 1955, «Revue de Droit familial» 1955, p. 18 en 19; 4 juni 1960, J.T. 1960, p. 524;

Brussel 3e Kamer - 1 maart 1961, A.R. 37.902; 13 september 1961, R.G. 41.931.

Voor wat meer in het bijzonder betreft de toepassing der zelfde beginselen inzake scheiding van tafel en bed: Brussel 5 mei 1955, «Revue de Droit familial» 1955, p. 87. Zie ook Braas «Précis de procédure civile», Ed. 1945, § 1245, p. 645 en voetnoot (1).

(49) Nopens het verschil tussen desistement van de actie zelf en desistement van de instantie, zie Cassatie, 27 februari 1958, Pas. 1958.I.712 en voetnoot (1), verwijzend naar Cassatie, 12 april 1956, Pas. 1956.I.851, en naar Garsonnet en Cézard Bru, T. III, § 853.

In strijd met wat aangenomen wordt, in de rechtsleer, door Pasquier «Précis», § 215; Pierard «Divorce et séparation de corps», Ed. 1928, T. II, § 495; Laurent «Supplément», T. I, § 694, p. 467, en Braas «Précis», Ed. 1945, T. II, § 1116 voetnoot (1), alsook met wat aangenomen werd door Brussel 11 februari 1902 B.J. p. 385, wordt thans algemeen aangenomen door de rechtspraak, op grond der beginselen uiteengezet in N. 47 supra, dat het desistement van de actie zelf ontvankelijk is. Zie Brussel, 3e Kamer - 13 september 1961, R.G. 41.931 (reeds geciteerd) aanvoerende namelijk dat dergelijke desistement voor gevolg heeft de huwelijksband te handhaven, gevolg waartegen de openbare orde zich niet verzet.

(50) Brussel 3e Kamer - 13 september 1961, R.G. nr. 41.931, reeds geciteerd in nota's 48 en 49 supra, maar bij mijn weten nog niet gepubliceerd.

(51) Deze handhaving beantwoordt aan de openbare orde. Zie Cassatie, 23 mei 1872, Pas. 1872.I.348, en de reeds geciteerde arresten van het Hof van Cassatie: 24 maart 1927, Pas. 1927.I.186; 20 februari 1947, Pas. 1947.I.73 en de besluiten van het openbaar ministerie die het voorafgaan; 12 januari 1956, Pas. 1956.I.454 en in het bijzonder de voetnoot R.H. onder dit laatste arrest verwijzend naar nota onder Amiens 25 november 1953 Sem. Jurid. 1953.II.7887 van de h. Granier, advocaat-generaal bij het Hof van beroep te Amiens waar we lezen: «L'ordre public, c'est ici «le droit à la vie de la famille. Aussi si l'acquiescement à un jugement est permis en matière de divorce, c'est justement quand il rejette la demande et sauvegarde la famille». Zie ook Sirey 1954.II.190, met de nota meldend: «L'intérêt profond et important est la stabilité du mariage et de la famille».

Zie eveneens Planiol et Ripert, T. II, Rouast «La famille», § 577, en «Rép. prat. du droit belge» V° «Divorce et séparation de corps», § 286.

Nopens het begrip «Openbare orde», zie Verbreking 1 februari 1951, Pas. 1951.I.361 en voetnoot W.G., verwijzend naar Cassatie 8 januari 1914, Pas. 1914.I.52; 21 april 1921, Pas. 1921.I.338; 30 oktober 1924, Pas. 1924.I.561; 30 november 1933, Pas. 1934.I.88; 9 december 1948, Pas. 1948.I.699; 5 mei 1949, Pas. 1949.I.335 en nota (2); 22 december 1949, Pas. 1950.I.266; 4 mei 1950, Pas. 1950.I.624 en nota (2).

Herhaaldelijk had het Hof van Cassatie, buiten de hierboven reeds geciteerde arresten, de gelegenheid te verklaren dat nietig is het acquiescement — w.o. namelijk datgene voortvloeiend uit een desistement van beroep — tot een beslissing uitgesproken in zaken van openbare orde. Zie Cassatie, 26 januari 1926, Pas. 1926.I.196; 2 mei 1946, Pas. 1946.I.168; 23 september 1948, Pas. 1948.I.506; 22 september 1949, Pas. 1950.I.10, en 28 januari 1957, Pas. 1957.I.626.

(52) Nopens de noodwendigheid dat het desistement aan-

vaard worde door de tegenpartij en nopens de mogelijkheid voor deze tegenpartij wegens een wettige reden het desistement te weigeren, en de mogelijkheid voor de rechter de gegrondheid dezer weigering te onderzoeken, zie: Braas «Précis» Ed. 1945, § 1118, p. 584; Glasson, Tissier en Morel, T. II, nr. 608; Garsonnet en Cézard Bru, T. III, nr. 859; alsook Cassatie, 8 november 1906, Pas. 1907.I.41; Cassatiehof Frankrijk, 23 oktober 1945, D. 1946, p. 54 en 23 oktober 1957, D. Bull. Ch. civ. 1957, nr. 316.

Het reeds geciteerde arrest van het Hof van Cassatie dd. 27 februari 1958, Pas. 1958.I.112, impliceert eveneens dat, in geval van weigering door de tegenpartij het desistement van een instantie te aanvaarden, de rechter beoordeelt of dergelijke weigering gesteund is op een wettige reden.

Volgens Cassatie, 13 maart 1953, Pas. 1953.I.535, bestaat dergelijke wettige reden namelijk wanneer de tegenpartij zich beroept op de mogelijkheid voor haar, ingevolge de handhaving van de hoofdeis, een tegeneis in te stellen. Volgens reeds vermeld arrest Brussel, 3e Kamer - 13 september 1961, R.G. nr. 41.931, heeft de wet van 14 december 1935 in hoofde van de verweerder op een hoofdeis tot echtscheiding, een juridisch belang doen ontstaan dat hem toelaat het desistement aan de hoofdeis van de hand te wijzen daar waar deze wet hem toelaat een tegeneis tot echtscheiding te vormen, dit belang bestaande in het feit dat hij een rechtspleging waarvan de wetgever in 1935 hem heeft willen ontslaan, niet zal moeten herbeginnen.

(53) De Paepe - loco citato § 47, p. 250 tot 254.

(54) Brussel 3e Kamer - 12 december 1961, A. R. nr. 40.312, en de aldaar geciteerde rechtsleer. Zie ook De Page Ed. 1962, T. I, nr. 888, p. 1009, evenals Burgerlijke rechtb. Luik 1 februari 1950, Pas. 1950.III.79 en Burgerlijke rechtb. Luik 22 december 1943, Pas. 1945.III.18, vonnis waarvan de samenvatting nochtans een toedracht geeft die het vonnis niet heeft.

(55) Burgerlijke rechtb. Bergen 18 november 1937, B.J. 1938, p. 342, en Burgerlijke rechtb. Brussel 10 februari 1938, J.T. 1938, p. 226: deze twee vonnissen spreken zich uit in dezelfde zin als het arrest van 12 december 1961, maar mits toevlucht te nemen tot een exegese gesteund op de voorbereidende werken van de wet.

Zie in de zin van de ontvankelijkheid van een tegeneis tot echtscheiding ten overstaan van een hoofdeis tot scheiding van tafel en bed: Pirson «Chronique de Jurisprudence» B.J. 1938, p. 431 en 432.

(56) Burgerlijke rechtbank, Brussel, 21 februari 1951, Pas. 1951.III.99.

(57) Voor commentaar der wet van 27 juni 1960, zie Paul Graulich: «Principes de Droit international privé», Ed. 1961, § 94 en de voetnoots 1 en 2, § 166 en de voetnoots, § 252 en de voetnoot 7; alsook Vander Elst «La loi du 27 juin 1960 sur le divorce lorsqu'un des conjoints au moins est étranger», J.T. 13 november 1960, p. 661.

(58) Paul Graulich: ibidem § 166, en Vander Elst ibidem.

(59) Cassatie a) 16 mei 1952 en de conclusies van het openbaar ministerie. Pas. 1952.I.589, alsook J.T. 1953, p. 58; Clunet 1953, p. 338, en Sirey 1953.4.25, ieder met nota's, en b) 16 februari 1955 en de conclusies van het openbaar ministerie, Pas. 1955.I.647, alsook J.T. 1955, p. 249; Clunet 1955, p. 930 ieder met nota's. Zie ook P. Graulich, ibidem § 163 en vooral de voetnoots 2 en 3, voor de toepassing dezer beginselen door de rechtspraak.

(60) P. Graulich ibidem, voetnoot (2) onder § 94.

In voetnoot (1) onder dezelfde § 94, signaleert Professor Graulich een vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Luik dd. 15 februari 1955 (Jur. Liège 1955/56, p. 131), volgens hetwelk het niet mogelijk is de scheiding van tafel en bed toe te laten tussen echtgenoten wier nationale wet deze instelling niet kent, wijl deze wetgeving nochtans de echtscheiding toelaat voor dezelfde oorzaak als deze ingeroepen ter staving van de eis tot scheiding van tafel en bed.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 5 september 1961.

Voorzitter: M. Anciaux Henry de Faveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Louveaux.

Advocaat-generaal: M. Ganshof van der Meersch.

1. Inkomstenbelastingen. — Recht van de administratie het geveinsd karakter van een overeenkomst door alle middelen te bewijzen. — Verplichting voor het hof van beroep het bestaan vast te stellen van de rechtshandeling, die zij in de plaats van de door de belastingplichtige ingeroepen handeling meent te moeten stellen.
2. Vennootschap. — Een inbreng impliceert, dat zij aan de risico's van het bedrijf wordt blootgesteld.

1. De administratie der belastingen, die ten opzichte van de kontrakterende partijen een derde is mag met het oog op de heffing van de belastingen het geveinsde karakter van een overeenkomst door alle middelen met inbegrip van vermoedens bewijzen.

Het Hof van Beroep mag niet beslissen dat de door een vennoot «gestorte gelden in werkelijkheid inbrengen in de vennootschap zijn» en dat «de administratie terecht als inkomsten van de als werkende vennoot belegde kapitalen beschouwd heeft de toekenning van sommen onder de schijn van interesten van geleende gelden» zonder het bestaan vast te stellen van de bestanddelen van de rechtshandeling, die zij in de plaats stelde van de handeling, waarop de belastingplichtige zich beriep.

2. De inbreng in een vennootschap vereist, dat de zaak in gemeenschap gebracht en derhalve aan het maat-

schappelijk risico blootgesteld wordt. Ook de tot het genot van de zaak beperkte inbreng impliceert de onderwerping ervan aan de risico's van het bedrijf.

Gurdal t/ Belgische Staat (Minister van Financiën)

Gelet op het bestreden arrest, op 20 februari 1960 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het tweede en het derde middel samen, afgeleid het tweede, uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 9 van de wet van 6 september 1895, vervangen door artikel 1 van de wet van 23 juli 1953, doordat het bestreden arrest, om het karakter van belegd kapitaal van de door aanlegger toegestane voorschotten te bewijzen, «op de elementen van het dossier van de vennootschap» steunt, dan wanneer dit dossier noch ter griffie van het hof van beroep, noch vóór dit Hof, door de directeur der belastingen, of door aanlegger nedergelegd was en dat het hof van beroep, derhalve, geen acht erop kon slaan en dan wanneer het hof van beroep, door zich ertoe te beperken een argument van de beslissing van de directeur over te nemen, het in het middel aangeduide artikel 97 van de Grondwet geschonden heeft;

en het derde, uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 1315 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest verklaart dat de administratie, om te bewijzen dat onder de door aanlegger gedane voorschotten een inbreng in kapitaal schuil ging, het bewijs niet behoeft te leveren dat de vennoten onderling overeengekomen zijn dat deze voorschotten een inbrenging en geen lening zijn,

dan wanneer, vanzelfsprekend, het bewijs van de door de administratie aangehaalde simulatie, op haar rust en dat dit bewijs slechts geleverd wordt, zo het bewezen is, in strijd met de schijnbare en aangegeven toestand, dat de litigieuze sommen, in de onderlinge betrekkingen tussen de vennoten en tussen hen en de vennootschap het karakter van een inbreng hadden :

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt dat aanlegger, werkend vennoot in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, in de bedrijfsbelasting belast is op het inkomen opgebracht door de sommen die op het krediet van zijn rekening-courant in de boekingen vermeld zijn, daar verweerder die sommen niet als voorschotten aan de vennootschap, doch als inbrengen beschouwt;

Dat verweerder aldus, in onderhavig geval, er zich niet toe beperkt te beweren dat de hem door aanlegger tegengestelde leningsovereenkomst geen bewijs van haar inhoud opleverde bij gebrek aan oprechtheid, en dat deze overeenkomst hem derhalve niet tegenstelbaar was doch een vennootschapscontract in de plaats van deze overeenkomst wilde stellen;

Overwegende dat het bestreden arrest, ten deze, beslist dat de toepassing van de bedrijfsbelasting gerechtvaardigd is, daar verweerder, met behulp van vermoedens het geveinsde karakter van de geboekte verrijking bewezen heeft, welke vermoedens vooreerst uit de kennelijke ontoereikendheid van het maatschappelijk kapitaal blijken, vervolgens uit de belangrijkheid van de sommen die zonder waarborg ter beschikking van de vennootschap gelaten zijn en tenslotte uit de overweging waarover het tweede middel handelt;

Dat het bovendien verklaart, dat «de administratie niet bepaald het bewijs behoeft te leveren van het feit dat de vennoten onderling overeengekomen zijn dat de geldafgiften waarvan sprake een inbreng en geen lening zijn; dat de administratie in haar bewijsmiddelen niet mag beperkt worden »;

Overwegende, enerzijds, dat het hof van beroep, ten aanzien van de door aanlegger bij zijn conclusies geuite ontkenningen, de door de directeur in zijn beslissing aangevoerde beschouwing niet mocht overnemen, zonder de elementen van het dossier te preciseren waarop het zijn overtuiging steunde;

Overwegende, anderzijds, dat de administratie, daar zij een derde is ten opzichte van de contracterende partijen, ongetwijfeld het geveinsde karakter van een overeenkomst door alle rechtsmiddelen met inbegrip van vermoedens mag bewijzen; dat zij dus niet kan verplicht worden daarvan een geschreven of bij voorbaat gemaakt bewijs over te leggen;

Overwegende evenwel dat het arrest de in het derde middel aangeduide bepalingen geschonden heeft, door te beslissen dat «de gestorte gelden... in werkelijkheid... inbegrepen in de vennootschap zijn», en dat «de administratie terecht als inkomsten van de door aanlegger als werkend vennoot belegde kapitalen beschouwd heeft, de toekenning aan verzoeker (hier aanlegger) van sommen, onder de schijn van intresten van geleende gelden», zonder het bestaan, ten deze, vast te stellen van de bestanddelen van de rechtshandeling die zij in de plaats stelde van de handeling waarop aanlegger zich beriep;

Dat de inbreng in de vennootschap vereist dat de zaak in gemeenschap gebracht en, derhalve, dat zij aan het maatschappelijk risico blootgesteld wordt;

Overwegende dat het arrest niet zegt of het om een inbreng in eigendom of slechts in genot gaat, maar dat, in de onderstelling zelf van een aldus beperkte inbreng, de inbrenger dit bedrag aan de risico's van het bedrijf blootstelt;

Dat de middelen gegrond zijn;

Om die redenen,

en zonder dat de andere middelen, die tot geen ruimere verbreking strekken, behoeven beantwoord te worden,

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover het, uitspraak doende over het beroep betreffende de inkomsten van de krediet rekening-courant, dit beroep niet gegrond verklaart en het aanlegger tot de kosten veroordeelt;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 25 mei 1961.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Advocaat : Mr. Fally.

Bevoegdheid van de vrederechter om kennis te nemen van een vordering tot uitkering van levensonderhoud krachtens art. 303 B.W.

De vrederechter is bevoegd om kennis te nemen van een op art. 303 B.W. gesteunde vordering tot levensonderhoud, ingesteld door de uit de echt gescheiden ouder aan wie de kinderen werden toevertrouwd.

Uit de geschiedenis van de wet van 10 februari 1953 (art. 3, 11° van de bevoegdheidswet) blijkt, dat de wetgever de kennismaking van de op de artt. 202 en 203 gesteunde vorderingen — ofschoon deze artikelen niet uitdrukkelijk vermeld werden — aan de vrederechter heeft willen toewijzen.

Guns t/ Van Bam

Gelet op het bestreden vonnis, op 27 april 1960 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel, in hoger beroep uitspraak doende;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 3 en inzonderheid 3, 11° van de wet van 25 maart 1876 houdende de eerste titel van het inleidend boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, gewijzigd door artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, 97 van de Grondwet en, voor zoveel als nodig 203, 303, 1251 en inzonderheid 1251, 3° van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden vonnis zegt dat de vrederechter *ratione materiae* onbevoegd was om kennis te nemen van de vordering, welke door aanlegster ingesteld is tegen verweerder, haar uit de echt gescheiden echtgenoot, en welke strekte tot betaling van een uitkering tot onderhoud voor het uit het huwelijk gesproten kind, waarvan zij de hoede had, om de redenen dat « artikel 3, 11°, van de wet op de bevoegdheid (artikel 2 van de wet van 10 februari 1953) bepaalt, dat ter zake van uitkering tot levensonderhoud de vrederechters slechts kennis nemen van de geschillen gegrond op de artikelen 255, 256, 207, 212, 337 en 351 van het burgerlijk wetboek en op artikel 27 van de wet van 18 juni 1850 - 28 december 1873 op de behandeling van de krankzinnigen met uitzondering echter van de geschillen die verband houden met een geding tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed; ... dat daar artikel 303 van het Burgerlijk Wetboek in deze opsomming niet opgenomen is, de vrederechter onbevoegd was om kennis te nemen van de verordening strekkende tot veroordeling van de vader, ten nadele van wie de echtscheiding toegelaten was, om bij te dragen in de kosten van onderhoud van het gemeen kind », dan wanneer krachtens gezegd artikel 3, 11°, de vrederechter bevoegd is om kennis te nemen van de eis tot nakoming, in de vorm van een uitkering tot onderhoud, van de in de artikelen 203 en 303 van het burgerlijk wetboek omschreven verbintenis tot onderhoud van een uit het huwelijk gesproten kind, welke ingesteld wordt door de uit de echt gescheiden vrouw tegen de vader van dit kind waarvan zij de hoede heeft, en dan wanneer bovendien dergelijke eis zijn karakter van onderhoud behoudt wanneer hij tot voorwerp heeft een bijdrage tot het onderhoud van het kind te bekomen bij toepassing hetzij van de artikelen 203 en 303 hetzij van de samenvoeging van deze bepalingen en van artikel 1251, 3°, van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat uit de regelmatig aan het Hof voorgelegde stukken blijkt, dat de voor de vrederechter door aanlegster tegen haar gewezen echtgenoot ingestelde vordering ertoe strekt diens bijdrage te bekomen tot het onderhoud van het gemeen kind waarvan aanlegster de hoede heeft, in de vorm van uitkering tot onderhoud van 1.000 F per maand;

Dat de rechter in hoger beroep zich onbevoegd verklaard heeft om reden dat de eerste rechter van de eis geen kennis mocht nemen, daar hij op artikel 303 van het burgerlijk wetboek gesteund was en deze bepaling niet in het raam van artikel 3, 11° van de wet op de bevoegdheid valt;

Overwegende weliswaar dat het bovengemelde artikel

melding maakt, niet van artikel 203 van het burgerlijk wetboek, en evenmin van artikel 303 hetwelk, in geval van echtscheiding, de toepassing van het eerste uitmaakt, maar alleen van de artikelen 205, 206, 207, 212, 337 en 351 van dit wetboek en dat de verbintenis tot onderhoud welke de artikelen 203 en 303 aan de vader van een niet ontvoogde minderjarige opleggen, zelfs wanneer zij in de vorm van een uitkering tot onderhoud nagekomen wordt, en de in de artikelen 205, paragraaf 1, en 207 omschreven verplichting, al hebben zij gemeenschappelijke kenmerken, niet identiek zijn;

Overwegende echter, enerzijds, dat uit de voorbereidende werkzaamheden tot de wet van 10 februari 1953 blijkt, dat de wetgever bedoeld heeft op een algemene wijze aan de vrederechter de kennismaking toe te wijzen van de betwistingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud en alleen de eisen uit te sluiten welke betrekking hebben op een eis tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed en de eisen welke de oplossing veronderstellen van een kiese voorafgaande vraag, zoals de op de artikelen 340b, 762 en 763 van het burgerlijk wetboek gegronde eisen; dat hij niet geoordeeld heeft dat dit het geval was met een op de artikelen 203 of 303 gegronde eis;

Overwegende, anderzijds, dat artikel 2 van de wet in uitdrukkelijke bewoordingen aan de vrederechter de kennismaking opdraagt van de op artikel 337 van het burgerlijk wetboek gegronde eisen tot uitkering van onderhoud ten voordele van sommige erkende natuurlijke kinderen, dan wanneer deze uitkering, naargelang van het geval, beheerst wordt door de regels toepasselijk op de krachtens artikel 203 verschuldigde uitkeringen of door de regels welke betrekking hebben op de krachtens de artikelen 205, paragraaf 1, en 207 verschuldigde uitkeringen;

Dat eruit volgt dat de vrederechter, ter zake bevoegd was om kennis te nemen van de vordering welke bij hem was aangebracht;

Dat het middel gerond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest op de kant van de vernietigde beslissing melding zal gemaakt worden;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel in hoger beroep uitspraak doende.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 3 april 1962.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Auditeur : M. Smolders.

Advokaat : Mr. Mertens de Wilmars.

Benoeming provinciepersoneel. — Bevoegdheid.

Volgens artikel 65, 2de lid provinciewet, benoemt de provincieraad al de provinciale bedienden, behalve die waarvan hij de benoeming aan de deputatie overdraagt; dergelijke delegatie moet echter uit een besluit van de provincieraad blijken.

Het middel van onbevoegdheid wordt ambtshalve door de Raad van State opgeworpen.

De Cordt t./ Provincie Antwerpen.

Arrest nr. 9284.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit van 14 oktober 1960 waarbij de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen Augustus Van Reusel, amanuensis bij het provinciaal instituut voor hygiëne, tot amanuensis-technicus bevordert; dat niet betwist wordt dat verzoeker eerst op 1 november 1960 van het bestreden besluit kennis kreeg;

Overwegende dat artikel 65, tweede lid, van de provinciewet bepaalt dat de provincieraad al de provinciale bedienden benoemt, behalve die waarvan hij de benoeming aan de deputatie overdraagt; dat een zodanige delegatie van bevoegdheid uit een besluit van de provincieraad moet blijken; dat terzake geen provincieraadsbesluit wordt voorgelegd waaraan de bestendige deputatie de bevoegdheid ontleent om tot de plaats te benoemen die door het bestreden besluit werd bevestigd; dat het middel ambtshalve moet worden opgeworpen;

Besluit :

Artikel 1 : Het besluit dd. 14 oktober 1960 van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer — 28 maart 1962.

Voorzitter : M. Schuermans.

Raadsheren : M.M. Mechelynck-Masson en Screvens.
Openbaar Ministerie : M. Smets, Advocaat-generaal.
Advocaten : Mrs. Truyens en Wijffels.

Verplichte aansprakelijkheidsverzekering van motorvoertuigen (wet van 1 juli 1956). — Aanvraagformulier van zegel en handtekening van de verzekeraar voorzien. — Vertrekpunt van de verzekering ten aanzien van derden.

Door het aanvraagformulier om inschrijving van voertuigen met eigen beweegkracht, bestemd tot de Dienst van het Wegverkeer, van zijn zegel en zijn handtekening te voorzien, erkent de verzekeraar dat hij, van dat ogenblik af, overeenkomstig de wet van 1 juli 1956, de burgerlijke aansprakelijkheid dekt waartoe het voertuig waarvoor de inschrijving aangevraagd wordt aanleiding kan geven. Van dit ogenblik af werkt de verzekering in dier voege dat de Dienst van het Wegverkeer en de bij ongevallen betrokken derden het bestaan en de voordelen van de verzekering kunnen invoeren, zonder dat een beperkende overeenkomst tussen partijen getroffen hun kan worden tegengeworpen.

P.V.B.A. « Cambori » en C.O.O. t/
N.V. « Nationale Omnium ».

Gezien het arrest van dit Hof de dato 4 september 1961;

Overwegende dat appellante — Naamloze vennootschap « Nationale Omnium » beweert dat zij de burgerlijke aansprakelijkheid van H... Jacques niet dekte op de dag van het ongeval, zijnde 4 augustus 1960;

Overwegende dat H... Jacques op 2 augustus 1960 de inschrijving van de personenauto Ford Anglia 1957

— waarmede hij het ongeval veroorzaakt heeft — bij de Dienst van het Wegverkeer bekwaam ten gevolge van een aanvraag gedagtekend van 28 juli 1960 en voorzien van de stempel der verzekeringsmaatschappij « Nationale Omnium » (stuk 26);

Overwegende dat de inschrijving van voertuigen met eigen beweegkracht afhankelijk gemaakt is van het bewijs dat een verzekering gesloten werd van de burgerlijke aansprakelijkheid welke aan de voorwaarden van de wet van 1 juli 1956 beantwoordt;

Dat te dien einde door koninklijk besluit van 31 dec. 1956 bepaald werd dat de aanvragen om inschrijving van zulke voertuigen, vooraleer naar de Dienst van het Wegverkeer te worden gezonden, moeten voorzien zijn van het zegel van de verzekeraar bij wie de verzekering gesloten werd alsmede van zijn handtekening of van die van zijn gemachtigde; dat het zegel en de handtekening als bewijs dienen dat een verzekeringspolis overeenkomstig de bepalingen van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen onderschreven werd voor het in te schrijven voertuig; dat zij het schriftelijk bewijs van de verzekering uitgaande van de verzekeringsmaatschappij uitmaken;

Overwegende dat dit schriftelijk bewijs ter zake bestaat;

Dat uit het gunstig gevolg van de aanvraag van inschrijving door de Dienst van het Wegverkeer gegeven blijkt dat het aanvraagformulier niet alleen het zegel maar ook de handtekening van de verzekeraar droeg; dat appellante trouwens niet beweert dat het aanvraagformulier niet regelmatig werd ingediend en niet in orde was; dat zij slechts betwist dat dit stuk het bewijs levert van een reeds in voege getreden verzekering;

Overwegende dat om te beweren dat de burgerlijke aansprakelijkheid van H... Jacques niet door een regelmatige verzekering op 4 augustus gedekt was zij een verzekeringspolis inroep in dubbel opgemaakt op 2 augustus 1960 dewelke samen met de handtekening van H... Jacques de datum van 8 augustus 1960 draagt en uitdrukkelijk voorziet dat : « tegenwoordige verzekering neemt aanvang op 7 augustus 1960 's middags;

Overwegende dat dit beding van de verzekeringsovereenkomst tussen appellante en H... Jacques getroffen niet aan derden kan worden tegengesteld;

Overwegende dat waar appellante het tegendeel voorhoudt de ekonomie van de wet van 1 juli 1956 wordt miskend; dat bedoelde wet inderdaad de benadeelde vrijwaart tegen de uit de wet of de overeenkomst van verzekering voortvloeiende nietigheid, exceptie of verval (artikel 11) en een bijzonder stelsel voorziet volgens hetwelk de beëindiging, de nietigverklaring, de ontbinding, de opzegging van de overeenkomst en de schorsing van de overeenkomst of van de dekking slechts kunnen tegengeworpen worden ten aanzien van ongevallen die plaats vinden na een bepaald termijn na kennisgeving door de verzekeraar van een dezer feiten (artikel 13);

Dat waar bepaalde maatregelen getroffen worden om te voorkomen dat motorvoertuigen in het openbaar verkeer gebracht worden zonder dat de burgerlijke aansprakelijkheid waartoe zij aanleiding kunnen geven gedekt weze, en te dien einde, zowel de officiële inschrijving van deze voertuigen als de uitwerking van de verzekering ten aanzien van derden in het bijzonder geregeld worden, niet toelaten te aanvaarden dat de verzekering — die voorafgaandelijk aan de inschrijving van het motorvoertuig moet bestaan — zonder meer ten aanzien van derden willekeurig zou kunnen worden geschorst of hare invoegetreiding zou kunnen worden vertraagd;

Overwegende dat door het aanvraagformulier van zijn zegel en zijn handtekening te voorzien, de verzekeraar erkent en te kennen geeft dat hij, van dat ogenblik af, overeenkomstig de wet van 1 juli 1956, de burgerlijke aansprakelijkheid dekt waartoe het voertuig waarvoor de inschrijving aangevraagd wordt aanleiding kan geven;

Dat van dit ogenblik af de verzekering — namelijk opzichtsens de Dienst van het wegverkeer en bij ongevallen betrokken derden — in voege treedt, die het bestaan en de voordelen van de verzekering kunnen invoeren, zonder dat een beperkende overeenkomst tussen partijen getroffen hun kan worden tegen-gevoerd;

Overwegende dat het verzekeringscertificaat (groene kaart) aan de verzekerde door de verzekeraar afgeleverd wordt om hem toe te laten te bewijzen dat hij verzekerd is, dat noch het bestaan van de verzekering noch haar invoeging van de aflevering van dit certificaat afhankelijk stelt; dat bedoeld certificaat het bestaan van de verzekering niet beïnvloedt;

Overwegende dat het voorstel tot verzekeringspolis evenmin beslissend is voor wat de aanvangsdatum van de verzekering aangaat;

Overwegende dienvolgens dat appellante terecht solidair met H... Jacques ten aanzien van de burgerlijke partijen veroordeeld werd;

Om deze redenen,

Het hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gezien artikels :

24 van de wet van 15 juni 1935;

211 van het wetboek van strafvordering;

Gezien de wetsbepalingen aangehaald in het vonnis waartegen beroep alsook artikel 9 van de wet van 1 juli 1956;

ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter;

Bevestigt het vonnis waartegen beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer — 20 november 1961.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Moerenhout.

O.M. : M. Colpaert.

Advocaten : Mrs. Waterblee en Vallaëys.

Vordering tot intrekking van onderhoudsgeld, toegekend door het Hof van Beroep krachtens de artt. 301 en 303 B.W. — Bevoegdheid van het Hof om te beslissen over de op art. 301 B.W. gesteunde vordering. — Strekking van art. 3, 11° van de bevoegdheidswet.

De vordering tot intrekking van een ex art. 301 B.W. door het Hof van Beroep toegekend alimentatiegeld moet voor ditzelfde rechtscollege worden ingesteld, daar zij als een voortzetting van het voorheen gevoerd echtscheidingsgeding moet beschouwd worden.

De ex art. 301 B.W. toegekende uitkering tot levensonderhoud « kan worden ingetrokken, indien zij niet meer nodig is ». Indien een tweede huwelijk op zichzelf geen reden tot intrekken is, kunnen de ermee gepaard gaande omstandigheden evenals de uitoefening van een nieuwe winstgevende bedrijvigheid van die aard zijn, dat de uitkering niet meer nodig is.

De vordering tot intrekking van het ex art. 303

B.W. toegekend onderhoudsgeld voor de kinderen op grond van een naderhand in de vermogenstoestand van de gewezen echtgenoten voorgekomen feit maakt een nieuw geschil over alimentatie uit en is niet als een voortzetting van het vroeger geschil te beschouwen, zodat terzake het Hof van Beroep ratione materiae onbevoegd is. Uit de werdinggeschiedenis van de wet van 10 februari 1953 blijkt, dat alhoewel de artt. 303 en 203 B.W. — art. 303 is enkel een bevestiging van art. 203 B.W. — in het gewijzigd art. 3, 11° van de bevoegdheidswet niet vermeld zijn, ook de op deze bepalingen gesteunde geschillen over alimentatie behoren tot de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter tenzij zij verband houden met « een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed ». De bewoordingen van art. 3, 11° werden zo opgevat, dat enkel in de aangeduide uitzonderingsgevallen de vrederechter onbevoegd was en dat op dit na, alle alimentatiegeschillen voor de vrederechter dienden gebracht te worden.

Devolder t/ Titeca en Landuyt.

Overwegende dat eiser de intrekking vordert van de beschikkingen van het arrest van dit Hof dd. 28 april 1959, waarbij een eindbeslissing verleend werd over het onderhoudsgeld ten voordele van verweerster en van de gemeenschappelijke kinderen op grond van artikelen 301 en 303 B.W.;

Overwegende dat dit arrest een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Ieper bevestigde o.m. waar de echtscheiding toegestaan werd ten voordele van verweerster en waar de huidige eiser veroordeeld werd om een onderhoudsgeld van 1.000 F per maand te betalen ten behoeve van de twee gemeenschappelijke kinderen; dat het de uitkering tot onderhoud ten bate van verweerster herleidde tot 800 F per maand;

I. — Overwegende dat het Hof ratione materiae bevoegd is om kennis te nemen van de eis, voor zover hij betrekking heeft op het ten behoeve van de echtgenote vastgesteld onderhoudsgeld;

dat deze eis immers, alhoewel hij na de uitspraak van de echtscheiding werd ingesteld, noodzakelijk met die aangelegenheid verbonden is en blijft, vermits dat onderhoudsgeld veeleer een vergoeding is, ten bate van de echtgenoot die de echtscheiding heeft bekomen, van de schade geleden door het tenietgaan — ingevolge de echtscheiding — van het recht op onderhoud tegenover de andere echtgenoot;

dat ter zake het onderhoudsgeld van de vrouw door het Hof werd bepaald, zodat de intrekking ervan neerkomt op een voortzetting van het voorheen gevoerd echtscheidingsgeding (vgl. A.P.R., tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel, nummer 20, 814, 816; De Page, I, nummer 982);

2. — Overwegende dat de eis, voor zover hij betrekking heeft op de alimentatie ten voordele van de minderjarige kinderen, los staat van de echtscheiding;

dat vooreerst de echtscheiding definitief verworven is; dat onderwerpelijke alimentatie haar rechtsgrond haalt uit art. 303 B.W., dat enkel een bevestiging is van art. 203 B.W.; dat de gehoudenheid van de ouders tot alimentatie ten voordele van de gemeenschappelijke kinderen voortspuit uit het huwelijk zelf en na de echtscheiding overleeft;

dat de betwisting omtrent het onderhoudsgeld ten behoeve van de kinderen definitief beslecht was bij het voormeld vastgesteld onderhoudsgeld ingevolge een naderhand in de vermogenstoestand van de gewezen

echtgenoten voorgekomen feit een nieuw geschil over alimentatie uitmaakt, en geen voortzetting van de vroegere betwisting;

Overwegende dat eiser dienvolgens niet gerechtigd is dit geschil rechtstreeks vóór het Hof van Beroep aanhangig te maken; dat het Hof hieromtrent ratione materiae onbevoegd is en dat de bevoegdheid overeenkomstig de gemeenrechtelijke regelen bepaald wordt, dit beduidt blijkbaar art. 3, 11° van de bevoegdheidswet (vgl. De Page, I, nummer 993; Gent, 2 april 1957, R.W. 1957-58, kol. 288); dat uit de wordingsgeschiedenis van de wet dd. 10 februari 1953 blijkt, dat alhoewel artt. 303 en 203 B.W. in het gewijzigd art. 3, 11° van de bevoegdheidswet niet vermeld staan, ook de op deze bepalingen gesteunde geschillen over alimentatie behoren tot de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter tenzij zij verband houden met een « geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed »: de bewoordingen van art. 3, 11° werden zo opgevat dat enkel in de aangeduide uitzonderingsgevallen de vrederechter onbevoegd was en dat, op dit na, alle alimentatiegeschillen voor de vrederechter dienden gebracht te worden;

3. — Overwegende dat eiser, om de intrekking van de aan verweerster toegekende uitkering te rechtvaardigen, inroept dat zij hertrouwd is, dat haar tweede echtgenoot als grondwerker een loon opbrengt en hoge kinderbijslagen verzekert, dat zijn gewezen echtgenote een goed beklante herberg exploiteert en hieruit een ruim inkomen haalt;

Overwegende dat, alhoewel het onderhoudsgeld gesteund op art. 301 B.W. een vergoeding uitmaakt die berekend is naar de toestand van de echtgenoten ten tijde van de toelating tot echtscheiding en daarom in principe vast is en niet vatbaar voor aanpassing, voormelde wetsbepaling voorziet dat het kan ingetrokken worden « ingeval het niet verder noodzakelijk mocht zijn »;

Overwegende dat, indien het tweede huwelijk op zichzelf geen reden is tot intrekking van die uitkering, de ermee gepaard gaande omstandigheden toch kunnen teweegbrengen dat de behoefte van de titularis van de uitkering ophoudt te bestaan;

dat eveneens de uitoefening van een nieuwe winstgevende bedrijvigheid door deze titularis dat ophouden kan teweegbrengen;

Overwegende dat thans evenwel geen nauwkeurige en zekere gegevens voorhanden zijn betreffende de inkomsten welke verweerster geniet uit de exploitatie van haar café, noch betreffende het loon van verweerster; dat het past, vooraleer verder te beslissen of uit het stilzwijgen van verweerders ondanks de aanmaning van eiser wat ook af te leiden, partijen, verweerders in de eerste plaats, te verzoeken nauwkeurige en met bescheiden gestaafde gegevens te verstrekken over het loon dat Landuyt Roger geniet, de inkomsten opgebracht door het door verweerster gehouden café met vermelding van het drankgebruik per jaar, de kinderbijslagen welke verweerster thans geniet en deze welke zij genoot in 1958-59, de inkomsten welke verweerster verwezenlijkte ten tijde van de echtscheiding;

Om die redenen :

Het Hof,

wijzend op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting advocaat-generaal Matthys in zijn meestendeels eensluidend advies; alle andere of strijdige conclusies als niet gegrond verwerpend,

verklaart zich ratione materiae onbevoegd om kennis te nemen van de vordering, waar zij het onderhoudsgeld ten behoeve van de kinderen tot voorwerp heeft;

verklaart zich bevoegd voor zover de eis de intrekking beoogt van het onderhoudsgeld ten behoeve van Titeca, houdt deze eis voor ontvankelijk;

vooraleer verder te beslissen, verzoekt partijen, verweerders in de eerste plaats, nauwkeurige, door bescheiden gestaafde gegevens te verstrekken over het loon dat Landuyt thans geniet, het drankverbruik en de inkomsten gerealiseerd in het café gehouden door verweerster, de kinderbijslagen die verweerster thans ontvangt en deze welke zij genoot in 1958-1959, de inkomsten van verweerster ten tijde van de toelating tot echtscheiden;

Reserveert de kosten.

Verschuift de zaak tot verdere behandeling naar de algemene rol van deze kamer.

NOOT: 1. In dit arrest bevestigt het Hof van Beroep te Gent nogmaals de stelling dat de vordering tot intrekking van de uitkering tot onderhoud na echtscheiding (art. 301 B.W.) dient ingesteld te worden voor het rechtscollege dat de echtscheiding definitief toelaat, met veroordeling tot betaling van onderhoudsuitkering, zelfs bij uitsluiting van de rechtbank van eerste aanleg (Gent, 13 oktober 1960, R.W. 1960-61, 945; Brussel, 18 november 1959, J.T. 1959). Dit betekent dat het Beroepshof in eerste aanleg en laatste zal bevoegd zijn, wanneer het Hof de echtscheiding toeliet en de onderhoudsuitkering vaststelde. (Dekkers, I, 302, blz. 203; Kluyskens, VII, nr 493, blz. 458). Het Hof aanziet immers de vordering tot intrekking van de onderhoudsuitkering als een voortzetting van het voorheen gevoerde echtscheidingsgeding.

Het dient nochtans aangestipt dat deze stelling niet onbetwist is. Een deel van rechtsleer en rechtspraak staat de stelling voor dat de uitkering tot onderhoud onder de gewone bevoegdheidsregels valt, zo voor wat de instelling van de vordering betreft als voor de intrekking ervan (Piérard, A. Divorce et séparation de corps, dl II, blz. 502; Nouvelles, Divorce, nrs 1430, 1453 en 1461; Verviers, 3 februari 1958, Jur. Liège 1958, 195; Luik, 26 juni 1957, Jur. Liège, 1957, 25). Toch statueerde Het Hof van Cassatie reeds in 1932 dat de vordering tot het bekomen van een uitkering tot onderhoud na echtscheiding, dient ingesteld te worden voor de rechter die de echtscheiding heeft toegelaten (Cass. 1 december 1932, Pas. 1933, I, 37).

In ieder geval is de vrederechter wat de uitkering tot onderhoud aangaat, onbevoegd op grond van art. 3, 11° van de bevoegdheidswet waarin artikel 301 B.W. niet wordt vermeld en alle onderhoudsvorderingen betreffende scheidingsprocedures worden uitgesloten (Van Lennep, Schets van het Burgerlijk Procesrecht, blz. 50; Gent, 13 oktober 1960, R.W. 1960-61, 945).

Werd door de rechter die de echtscheiding toeliet een onderhoudsgeld toegekend voor de kinderen (kost, onderhoud en opvoeding), dan zal de herziening hiervan voor de vrederechter moeten gevorderd worden. De ontstentenis van de vermelding van de artikelen 202 en 302 B.W. in artikel 3, 11° van de bevoegdheidswet (Wet van 10 februari 1953) kan geen betwisting opleveren, aangezien de wederkerige plicht tot onderhoud tussen ouders en kinderen herhaald wordt in de artikelen 205 en 207 B.W., die wel opgesomd zijn in dit artikel van de bevoegdheidswet. Het argument van het Hof geput uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 10 februari 1953 is dan ook overbodig, gezien de uitdrukkelijke wettekst.

Toch vinden wij de splitsing van deze beide vorderingen niet gelukkig. Zo kan het voorvallen dat op eenzelfde tijdstip de schuldige echtgenoot voor de rechtbank de intrekking van de onderhoudsbijdrage vordert, terwijl de onschuldige echtgenoot voor de Vrederechter een verhoging van het onderhoudsgeld voor kost, opvoeding en onderhoud van de kinderen eist. De rechtbank zal voor de intrekking van de onderhoudsbijdrage rekening houden met de inkomsten van de onschuldige echtgenoot alsook met het kindergeld; de Vrederechter zal rekening houden met de uitkering tot onderhoud wanneer hij de schuldige echtgenoot tot een zwaarder onderhoudsgeld voor de kinderen zal verplichten. Ingevolge het tweevoudig karakter van de uitkering tot onderhoud, namelijk schadevergoeding en onderhoudsgeld (Gent, 27 juni 1959 R.W. 1960-61, kol. 590), zijn deze twee vorderingen alhoewel theoretisch onderscheiden, niet van elkaar te scheiden.

Ware het niet beter (de lege ferenda) deze beide vorderingen die in werkelijkheid verknocht zijn, voor te behouden voor de rechtbank voor wie de vordering tot echtscheiding werd ingesteld?

Geert Baert

2. Verg. het in dit nummer opgenomen cassatiearrest van 25 mei 1961 en het vonnis van de Burgerlijke rechtbank te Antwerpen, dd. 21 februari 1962.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer — 21 februari 1962.

Voorzitter : M. Ceulemans.

O.M. : M. Verschuere.

Advocaat : Mr. Coignon.

Vordering tot wijziging van ex art. 303 toegekend onderhoudsgeld. — Bevoegdheid van de vrederechter.

De na een procedure tot echtscheiding ingestelde vordering tot wijziging van het ex art. 303 B.W. voor de kinderen toegekende onderhoudsgeld, behoort overeenkomstig art. 3, 11° van de bevoegdheidswet tot de kennisneming van de vrederechter.

Verheyen t/ Dever

Overwegende dat bij vonnis dezer Rechtbank en Kamer dd. 5 november 1959 de echtscheiding tussen partijen toegelaten werd en dit ten laste van verweerder; dat de hoede over de beide minderjarige kinderen aan aanlegster toevertrouwd werd, terwijl ingevolge art. 301 B.W. verweerder bij zelfde rechtsbeslissing veroordeeld werd om aan verzoekster een maandelijks onderhoudsgeld te betalen ten bedrage van fr. 1.500,— per maand, en op grond van art. 303 B.W. voor elk der beide kinderen, de som van fr. 750,— per maand;

Overwegende dat de huidige eis er toe strekt dit laatste bedrag te horen wijzigen en verhogen tot de som van fr. 1.500,— per maand en per kind;

Overwegende dat verweerder de onbevoegdheid «ratione materiae» dezer Rechtbank opwerpt en voorhoudt dat, inzake onderhoudsgelden, enkel de Vrederechter bevoegd is;

Overwegende dat naar luidt art. 3/11 van de wet van 25 maart 1876 en art. 2 van de wet van 10 fe-

bruari 1953, de bevoegdheid inzake geschillen betreffende onderhoudsgelden ten voordele der kinderen en gegrond op art. 205, 206, 207, 212, 337 en 351 B.W. aan de Vrederechter toekomt; dat nochtans deze bevoegdheid vervalt indien de uitkering tot onderhoud verband heeft met een vordering tot echtscheiding of een vordering tot scheiding van tafel en bed (Antwerpen, 2e K. 18.6.1959, Recht. W. 27.9.59 blz. 213);

Overwegende dat voor een eis, ingesteld na een tussengekomen echtscheiding, de Rechter welke vroeger over de grond der zaak werd gevat als meest gekwalificeerd voorkomt om te kennen over de incidenten welke er normaal uit voortvloeien, nl. de bewaking der kinderen en het vorderen van onderhoudsgeld ten voordele van de onschuldige echtgenoot; dat inderdaad deze Rechter best geplaatst blijkt om te oordelen over de inkomsten der echtelieden op het ogenblik der echtscheiding, enige en uitsluitend element waarvan hij wettig kan gewag maken bij het bepalen van het bedrag van het ingevolge art. 301 B.W. verschuldigde onderhoudsgeld (Verbr. 1 dec. 1932 pas. 1933, I, 37);

Overwegende dat de verplichting tot bijdragen in het onderhoud en opvoeding der kinderen, spruitende uit de beschikkingen van art. 303 B.W., steeds vatbaar is voor wijziging, zodat de geldelijke onderhoudsverplichting kan aangepast worden naar gelang de midelen der ouders en de behoeften der kinderen (R.P.D.B., Divorce, 515);

Overwegende dat, wat betreft de gebeurlijke wijzigingen in het toegekend bedrag voor onderhoud der kinderen (art. 303 B.W.) de bevoegde Rechtbank bepaald wordt door de regelen van gemeen recht (De Page, I, n° 992, blz. 1028);

Overwegende dat de huidige eis niet tijdens de procedure in echtscheiding noch als aanvulling van het uitgevoerde vonnis van 5 november 1959 op grond van art. 301 B.W. werd ingesteld, maar enkel een wijziging nastreeft van de onderhoudsplichten van de vader ten overstaan van zijn twee wettige kinderen;

Dat derhalve de Rechtbank ter zake onbevoegd is;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer Ivan Verschuere, Substituut Procureur des Konings, in zijn strijdig advies;

Strijdige besluiten verwerpend;

Na er over beraadslaagd te hebben,

Verklaart zich onbevoegd «ratione materiae»;

Wijst dienvolgens aanlegster af van haar eis;

Verwijst aanlegster tot de kosten van het geding.

NOOT : Vergelijk het in dit nummer opgenomen arrest van het hof van beroep te Gent d.d. 20 november 1961 met noot van J. Baert en het cassatiearrest van 25 mei 1961.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer — 9 april 1962.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Perilleux en Van Coppenolle.

O.M. : M. Tits.

Advocaat : Mr. Meyers.

Epuratie inzake burgertrouw (wet van 30 juni 1961).
 — Ontvankelijkheid van het verzoek tot opheffing van levenslange vervallenverklaring van burgerlijke en politieke rechten, niettegenstaande de bij art. 123 septies S.W. bepaalde termijn van twintig jaar niet verstreken is.

Het overeenkomstig art. 4, par. 4 van de wet van 30 juni 1961 ingediende verzoek tot opheffing van de levenslange vervallenverklaring van de burgerlijke en politieke rechten, uitgesproken door een vonnis van de militaire rechtbank, waarbij de betrokkene veroordeeld werd tot twintig jaar buitengewone hechtenis, later bij genademaatregel tot tien jaar gewone hechtenis herleid, is ontvankelijk. (Zie nader vonnis.)

Reckers t/ Procureur des Konings te Hasselt

Gelet op het verhaal, ingediend door aanlegger bij aangezekend schrijven van 3 juli 1961, overeenkomstig art. 4 par. 4 van de wet van 30 juni 1961 tegen de beslissing van levenslange vervallenverklaring van de burgerlijke en politieke rechten, uitgesproken op 11 juni 1947 door het Militair Gerechtshof te Luik, waarbij hij veroordeeld werd tot 20 jaar buitengewone hechtenis, bij genademaatregel herleid tot 10 jaar gewone hechtenis;

Gehoord de heer Voorzitter in zijn verslag;

Gehoord aanlegger en de heer Procureur des Konings, verweerder, in hunne besluiten;

Overwegende dat op eerste zicht, waar aanlegger levenslang vervallen verklaard werd, zijn aanvraag volgens voornoemde wettekst waarbij voor de ontvankelijkheid verwezen wordt naar par. 1 van art. 123 septies van het Strafwetboek, slechts ontvankelijk zou zijn twintig jaar na het in voege treden van het verval van rechten;

Overwegende nochtans dat uit de voorbereidende werken, en namelijk uit de memorie van toelichting bij de bedoelde wet, duidelijk blijkt dat het, het inzicht geweest is van de regering en van de wetgever aan de rechtbanken toe te laten onmiddellijk een einde te stellen aan de gevolgen van veroordelingen opgelopen wegens incivisme gedurende de laatste oorlog, in zoverre de straf niet een vrijheidsberoving van meer dan 20 jaar bedraagt;

Dat immers in de memorie van toelichting gezegd wordt: « De regering is van oordeel dat de tijd gekomen is om in onze strafwetgeving een nieuwe tekst op te nemen, die voortaan de vervallenverklaringen van de veroordeelden wegens misdaden en wanbedrijven tegen de veiligheid van de Staat zal regelen.

Eens deze blijvende en definitieve bepalingen vastgesteld, wil de regering aan de nieuwe tekst de huidige toestand aanpassen voor de veroordeelden wegens gemis aan burgertrouw tijdens de laatste oorlog, en verder: Voorts worden al de veroordeelden, die vervallen verklaard werden ingevolge een veroordeling tot een vrijheidstraf van ten minste tien en ten hoogste twintig jaar, de mogelijkheid geboden om een justitieel beroep in te stellen. »

Overwegende dat bij toepassing van par. 6 van art. 4 van de wet van 30 juni 1961 aanlegger moet beschouwd worden als hebbende een straf opgelopen van 10 jaar gewone hechtenis;

Overwegende dat naar luid art. 123 septies 3° van het Strafwetboek de belanghebbenden die uit de bedoelde rechten ontzet werden, gedurende een termijn van 10 tot 20 jaar, ingevolge een veroordeling tot opsluiting of gewone hechtenis, hun herstel kunnen vragen na 10 jaren;

Overwegende dat naar luid van art. 123 sexies (nieuw), de ontzetting slechts kan uitgesproken worden voor een termijn van 10 tot 20 jaren, indien de belanghebbende veroordeeld wordt tot opsluiting of gewone hechtenis;

Overwegende dat, vermits het de bedoeling van de regering en van de wetgever is geweest de toestanden voortgesproten uit de laatste oorlog aan te passen aan de nieuwe wetgeving, het logisch is te besluiten dat de wetgever gewild heeft dat in een geval zoals dat van aanlegger, deze onmiddellijk het herstel in zijn rechten kan aanvragen;

Dat de enigszins onduidelijke wettekst aldus moet geïnterpreteerd worden;

Overwegende dat voor wat de gegrondheid van de eis betreft er voldoende aanleiding bestaat om de aanvraag in te willigen;

Gelet op art. 2, 30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, waarvan de voorschriften werden nageleefd;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, verklaart het verzet ontvankelijk en gegrond;

Verklaart aanlegger hersteld vanaf heden in de rechten waaruit hij ontzet werd verklaard bij arrest van het Militair Gerechtshof te Luik van 11 juni 1947, met uitsluiting nochtans van de rechten, waaruit hij ontzet is ingevolge de kieswetten, hierin begrepen art. 6 van het kieswetboek.

Legt de kosten ten laste van aanlegger.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1e Kamer. — 22 februari 1962.

Voorzitter : M. Vandendriessche.

Rechters : M.M. Dehondt en Dugardijn.

Referendaris : M. Six.

Advokaten : Mrs. Gevaert, T'Jonck, Roossens en Degrave.

Naburschade door de oprichting van een gebouw. — Ontvankelijkheid van vorderingen ex artt. 1382 v. en 544 B.W. en tegen andere personen dan de eigenaar.

De vordering van een door de oprichting van een gebouw benadeelde gebuur mag in de eerste plaats steunen op de artt. 1382 v. B.W. en als zodanig worden ingesteld tegen alle personen, die door hun eventuele fouten tot het veroorzaken van de schade hebben bijgedragen.

De op art. 544 B.W. gesteunde vordering heeft een subsidiair karakter, nl. in het geval, dat schade is aangericht zonder dat enige fout bedreven werd. Deze vordering moet niet uitsluitend tegen de eigenaar maar kan ook tegen andere partijen zoals huurders, vruchtgebruikers en aannemers worden ingesteld.

Faveau t./ Van Biervliet en Van Biervliet t./ Lefevre en P.V.B.A. Studiebureel Truyens en Vandewalle.

Gezien de geboekte dagvaarding betekend op 5 december 1961 door het ambt van deurwaarder J. Ryckbost, te Oostende, ertoe strekkende de heer Van Biervliet te veroordelen tot betaling van 560.000 frank, bedrag aan te passen tijdens de proceduur, wegens beschadiging van het onroerend goed van eiseres, gelegen Koninklijkestraat 5, te Oostende, door het optrekken van een naburig flatgebouw;

Gezien de geboekte dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring betekend op 28 december 1961 door het ambt van deurwaarder J. Heughebaert, te Gent, en op 27 december 1961 door het ambt van deurwaarder Ryckbos, te Oostende;

Hoofdeis.

Bevoegdheid.

Overwegende dat zowel de verweerder in hoofdvordering als de eerste verweerder in de eis in tussenkomst de onbevoegdheid *ratione materiae* van de rechtbank opwerpen;

1. de heer Van Biervliet besluit tot deze onbevoegdheid omdat hij terzelve tijd eigenaar is van het opgetrokken complex en aannemer; hij besluit daaruit dat de aktie een gemengd karakter heeft, deels handels, deels burgerlijk, en dat de betwisting behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg;

Overwegende dat Van Biervliet handelaar is en alle verbintenissen van kooplieden als daden van koophandel worden aangezien, tenzij bewezen is dat hun oorzaak vreemd is aan de koophandel; de gewone handelsbedrijvigheid van de verweerder bestaat er precies in gronden en huizen te kopen en appartementsgebouwen op te trekken om flats te verkopen;

2. De invrijwaringgeroepene Lefevre besluit eveneens tot de onbevoegdheid van de rechtbank van Koophandel, omdat het een betwisting betreft over een onroerend goed; sedert de wet van 3 juli 1956 (art. 2) wordt er echter voor de verbintenissen van de kooplieden geen onderscheid meer gemaakt tussen deze van roerende en van onroerende aard;

De rechtbank is dus wel degelijk bevoegd in de hoofdzak en medegaande in de vordering in vrijwaring;

Ontvankelijkheid.

Overwegende dat de tweede verweerder in vrijwaring opwerpt dat de hoofdeis niet onvankelijk is om reden dat de vordering noodzakelijk dient gevoerd tegen de eigenaar van het naastgelegen onroerend goed, dader van de nabuurschade, en dat de heer Van Biervliet geen eigenaar is of geweest is van dit naburig erf, doch wel zekere heer Desmet;

Overwegende dat deze laatste bewering tegengesproken wordt door Van Biervliet zelf die uitdrukkelijk erkent (zie zijn nota-besluiten van 17 jan. 1962): « dat vervolgens de eigendom Desmet werd aangekocht op 8 nov. 1960 waaraan eiseres paalde »; Van Biervliet bekend dus wel eigenaar te zijn geweest van het naast eiseres gelegen goed op het ogenblik dat de constructie werd doorgevoerd;

Er mag ten andere aangenomen worden :

1) Voor zover de eis gesteund is op artikel 544 B.W. het niet noodzakelijk de eigenaars zijn van de onroerende goederen die tegenover elkaar aansprakelijk zijn voor de aangerichte schade; de meest gekwalificeerde commentatoren van de cassatiearresten van 6 april 1960,

nl. Prof. Dabin in de R. Crit. j.b. 1960, p. 306 en Dalcq in R.G.A.R. n° 6557 zijn van oordeel dat deze verantwoordelijkheid ook berust op partijen die een meer precair recht bezitten (huurders, vruchtgebruikers, enz.) en ook op aannemers;

2) Voor zover de eis gegrond is op artikel 1382 W., blijft hij eveneens nog ontvankelijk; het is logisch, wanneer bepaalde fouten zich voordoen in de conceptie of de uitvoering van een bouwwerk en deze fouten een schade bij de naburen als gevolg hebben, een eis gesteund op deze foutieve handelingen te zien aanvaarden;

Het hoger vermeld arrest van 6 april 1960 heeft aan deze principes immers geen afbreuk gedaan, vermits het aldaar behandelde geval er een was waarbij natuurschade haar oorzaak vond in een niet-foutieve daad;

Zo is het redelijk aan de toepassing van artikel 544 B.W. slechts een subsidiair karakter te verlenen en de nieuwe theorie van het Hof van Cassatie slechts toe te passen in geval van afwezigheid van elke quasi delictuele fout;

Zie conclusies Adv.-Gen. Mahaux voor het arrest van 6 april 1960 en nota Dalcq, R.G.A.R., n° 6557, blz. 11.

Het spreekt ook vanzelf dat de eis gesteund op artikel 1382 B.W. evenmin noodzakelijk tegen de « eigenaar » dient gesteld, doch mag gevoerd worden tegenover al diegenen waarvan de fouten tot de schade hebben bijgedragen.

Over de grond.

Overwegende dat verweerder de beweringen van eiseres betwist, evenals hij ontkent dat eiseres de schade zou hebben ondergaan, waarvan ze melding maakt, zodat het in elk geval noodzakelijk is een deskundig onderzoek te bevelen;

Eis in vrijwaring.

Overwegende dat, om reeds hoger uiteengezette redenen, die ook gelden voor de eis in tussenkomst, deze eis eveneens ontvankelijk voorkomt, ten minste daar waar de hoofdeis kan gegrond zijn op artikel 1382 B.W. daar de mogelijkheid bestaat dat de architect of de ingenieurs van de betonstudie zekere vergissingen of fouten begingen welke mogelijk bijgedragen hebben tot het ontstaan der schade aan het naburig gebouw;

Om deze redenen :

De Rechtbank, vonnissende op tegenspraak, na toepassing van artikel 2 uit de taalwet van 15 juni 1935; alle meerdere middelen en besluiten van de partijen als ongegrond verwerpende: voegt samen wegens verknoctheid de zaken ingeschreven onder volgnummers 6443 en 6548;

Geeft akte aan eiseres van haar schatting op meer dan 100.000 frank;

Verklaart zich bevoegd; verklaart de hoofdeis ontvankelijk en de wedereis eveneens, doch slechts in zoverre de hoofdvordering gegrond is op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek;

En alvorens over de grond te vonnissen : stelt aan als deskundige mijnheer Marchal Willy, ingenieur-architect te Oostende, Peter Benoitstraat 27;

Zodra van zijn aanstelling verwittigd door de meest gereede partij, zal de deskundige, bij aangetekend schrijven verzonden binnen de acht dagen, de partijen verwittigen van dag, uur en plaats, dat hij zijn taak zal aanvaatten, die hierin bestaat :

Het gebouw van eiseres, Koninklijkestraat 5, te Oostende, te bezoeken en de opgelopen schade te beschrijven; de oorzaken ervan te bepalen;

De herstelkosten en (of) de blijvende minderwaarde te schatten en de duur van de herstellingskosten vast te stellen; daarenboven na te gaan of bepaalde specifieke fouten hetzij in de conceptie van het gebouw, de berekeningen, de uitvoering kunnen ten laste gelegd worden hetzij van de heer Van Biervliet, als eigenaar en aannemer, hetzij van de architect, hetzij van de betonstudie en bepalen in welke mate deze eventuele fouten kunnen aanleiding gegeven hebben tot de beweerdte schade;

De deskundige zal van zijn verrichtingen, in het Nederlands, een verslag opmaken; onderaan op dat verslag zal hij zijn handtekening laten voorafgaan door de eed: ik zweer dat ik in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk, mijn opdracht heb volbracht; zo waar helpe mij God;

De deskundige wordt verzocht zijn verslag neer te leggen binnen de zes maanden na aanvaarding van zijn opdracht;

Kosten voorbehouden; verzendt de zaak naar de algemene rol;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstaande hoger beroep en zonder borg.

NOOT: Verg. vonnis Rb. v. Koophandel Gent, 8 februari 1962, R.W. 1961-1962, 1360.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. — 9 juni 1959.

Voorzitter: M. Dirix.

Rechters: M.M. Maes en Poppe.

Referendaris: M. Cloquet.

Advokaat: Mr. Joos loco Maillet.

Bewijs. — Ontkenning door de gedaagde partij van haar handtekening op een wissel. — Gevolgen.

Ingeval de gedaagde partij haar handtekening op een wissel, waarop de eiser zich beroept, ontkent, behoort het aan laatstgenoemde de gegrondheid van zijn vordering te bewijzen door het instellen van een onderzoek naar de echtheid van het geschrift.

Banque commerciale d'Escompte t/ C. Wieme.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerster te horen verwijzen tot betaling van 8.186 frank als bedrag van een wissel welke zij volgens eiseres zou aanvaard hebben als medeschuldenares van haar echtgenoot, thans overleden;

Overwegende dat verweerster betwist ooit de overeenkomst op afbetaling (aankoop van een scooter) te hebben getekend waarop de litigieuze wissel zou steunen, noch welke wissel ook in verband met gezegde overeenkomst;

dat zij beweert zelfs niets af te weten van de overeenkomst waarbij haar echtgenoot een scooter zou gekocht hebben;

dat zij in feite sedert ettelijke maanden van haar man gescheiden was op de datum van de voorgelegde overeenkomst;

dat zij er fel aan twijfelt of de handtekening op ge-

zegde overeenkomst geplaatst, door haar echtgenoot werd geschreven;

dat deze laatste volkomen ongeletterd was, — volgens de bewering van verweerster;

Overwegende dat verweerster ten stelligste loochent de wissel waarop de vordering steunt, te hebben getekend;

Overwegende dat hetgeen door eiseres wordt voorgesteld als handtekening van verweerster, feitelijk geen eigenlijke handtekening is doch enkel een paraaf;

Overwegende dat gezegde paraaf geenszins strookt met de wijze van tekenen door verweerster tempore non suspecto gebruikt op haar eenzelveigheidskaart en op haar verminderingskaart als moeder van een kroostrijk gezin;

Overwegende dat waar verweerster ontkent dat de aan haar tegengestelde handtekening de hare zou zijn, het aan eiseres zou behoren de procedure van onderzoek naar de echtheid van het geschrift in te stellen (Van Lennep, II, blz. 339, n° 6 en blz. 340, n° 7);

dat eiseres dit niet doet en niet aanbiedt dit te doen;

Overwegende dat eiseres aldus in gebreke blijft de gegrondheid van haar vordering te bewijzen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk doch niet gegrond, dienvolgens wijst ze van de hand;

Verwijst eiseres in de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE DUFFEL

18 juli 1962.

Rechter: M. J. Porters.

Advocaten: Mrs. J. Wuyts en Fr. Van de Mert.

Verkeer. — Aanrijding op privaat terrein.

De voorschriften van de wegcode zijn als dusdanig niet van toepassing op private terreinen. — De voorrangsverplichting ten opzichte van een van rechts komende bestuurder geldt als een traditioneel basiselement van de verkeersveiligheid, derwijze dat ze bij elke rijbeweging, waar ook, moet in acht genomen worden en dat elk verzuim ter zake als een grove tekortkoming aan de regels der voorzichtigheid moet beschouwd worden, die de burgerlijke verantwoordelijkheid der betrokkenen in het gedrang brengt. — De signalisatie, aangebracht door particulieren op hun private eigendom, brengt geen wettige gevolgen teweeg. — De weggebruiker, die zulke signalisatie niet eerbiedigt, wordt niettemin geacht een onvoorzichtigheid te begaan, waarvan hij de gevolgen moet dragen.

De Cnodder René t/ Schepers Alfons

Gezien de akte van rechtsinleiding dd. 15 juni 1962 door het ambt van deurwaarder O. Biesemans te Vilvoorde;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten, de rechtspleging geschied zijnde in de Nederlandse taal naar eis van de artikelen 2, 3, 4, 30, 33, 34, 36, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Aangezien aanlegger doet gelden dat zijn aangestelde op 28 juni 1961 rond 15 uur op de terreinen der Mechelse Tuinbouwveiling te Sint-Katelijne-Waver betrokken was in een aanrijding met verweerder; dat zijn aangestelde namelijk met zijn personenwagen stapvoets aangereden kwam over de rijstrook, die tussen de parkeerplaatsen met witte lijnen afgebakend is, in de richting der kantoren van de veiling, toen hij plots in botsing kwam met het voertuig van verweerder, die aankwam over een rijstrook, loodrecht uitgevend op deze gevolgd door de aangestelde van aanlegger en links daarvan gelegen; dat de personenwagen van aanlegger hierdoor beschadigd werd; dat verweerder voor deze aanrijding aansprakelijk is, omdat ze door zijn fouten werd veroorzaakt; dat verweerder inzonderheid te snel reed tegen 40 km per uur, ofschoon de maximum toegelaten snelheid op de veiling slechts 10 km per uur bedraagt en dat hij ook de voorrang niet heeft verleend aan de personenwagen van aanlegger, die van rechts te zijnen opzichte aankwam; dat verweerder zodoende art. 15, 17bis en 26/1 van de wegcode overtrad en dat zijn rijwijze, door bedoelde bepalingen niet in acht te nemen, alleszins een grove onvoorzichtigheid uitmaakte in zijnen hoofde, waardoor hij eveneens verantwoordelijk is krachtens art. 1382 en vv. B.W.; dat aanlegger hierbij een schade opliep ten belope van 2.646 frank, die verweerder gehouden is te vergoeden;

Aangezien dienvolgens onderhavige vordering ertoe strekt verweerder te doen veroordelen om aan aanlegger te betalen de som van 2.646 frank, te vermeerderen of te verminderen in de loop van het geding, te verhogen met de vergoedende en gerechtelijke intresten en de kosten van het geding; het te vellen vonnis uitvoerbaar te doen verklaren bij voorraad niet-teenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

Aangezien het ongeval gebeurde op de terreinen van de Mechelse Tuinbouwveiling te Sint-Katelijne-Waver, dit is op een private eigendom, die slechts toegankelijk is voor de personen die op een of andere wijze bij de activiteit dezer Tuinbouwveiling betrokken zijn (zie R. Van Roye, Code de la Circ., n° 62);

Aangezien de voorschriften van het verkeersreglement als dusdanig niet toepasselijk zijn op private terreinen (Kooph. Leuven, 6 nov. 1959, R.W. 1959-10, kol. 1135); dat niettemin de algemene regels der voorzichtigheid door de voertuigbestuurders ten allen tijde en op alle plaatsen moeten in acht genomen worden;

Aangezien verweerder toegeeft dat hij zag dat aanlegger op ongeveer 20 m afstand en rechts van de door hem gevolgde richting zeer traag aangereden kwam; dat hij in de mening verkeerde dat aanlegger hem ongemerkt had en zou stoppen en dat hij derhalve doorreed met de gevolgen vandien;

Aangezien uit deze gegevens blijkt dat verweerder de prioriteit van rechts niet geëerbiedigd heeft; dat deze voorrangsverplichting nochtans als het traditionele basiselement der verkeersvoorschriften geldt en een der essentiële voorwaarden der verkeersveiligheid uitmaakt, derwijze dat ze spontaan, als een ware reflexe, bij elke rijbeweging zou moeten in acht genomen worden en dat elk verzuim ter zake als een grove tekortkoming aan de regels der voorzichtigheid moet beschouwd worden, die de burgerlijke verantwoordelijkheid der betrokkenen in het gedrang brengt krachtens art. 1382 en vv. B.W. (Comm. Liège, 18 jan. 1956, J.T. 1956, p. 218);

Aangezien daarenboven de maximum toegelaten snelheid op de terreinen der Tuinbouwveiling 10 km bedraagt; dat, hoewel de signalisatie, door particulieren op hun private eigendom aangebracht, geen wettige

gevolgen teweegbrengt (R. Van Roye o.c. n° 1834) het niet in acht nemen ervan niettemin in hoofde van de weggebruikers eveneens een ernstige onvoorzichtigheid betekent; dat verweerder, die bekend ter plaatse tegen ongeveer 40 km per uur te hebben gereden, dienvolgens ook uit dien hoofde voor het betrokken schadegeval dient aansprakelijk gesteld te worden;

Aangezien uit geen enkel element der zaak blijkt dat de aangestelde van aanlegger, zoals door verweerder verondersteld wordt, kort vóór de aanrijding na stilstand opnieuw had aangezet; dat alleszins verweerder zulks niet gezien heeft doch dit slechts afleidt uit de geringe snelheid van deze aangestelde;

Aangezien de door aanlegger geleden schade 2.646 F bedraagt, omvatten 2.496 F herstellingskosten en 1 dag gebruikserving tegen 150 F; dat dit bedrag door bewijskrachtige bescheiden gestaafd en door verweerder niet betwist wordt;

Om deze beweegredenen :

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en met last van hoger beroep, alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Ontvangen de vordering en verklaren ze gegrond;

Veroordelen dienvolgens verweerder om aan aanlegger te betalen de som van 2.646 frank vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 28 juni 1961, de gerechtelijke intresten vanaf 15 juni 1962, datum der dagvaarding;

Verwijzen verweerder bovendien in de kosten van het geding begroot tot heden en belopende in het geheel op 492 frank.

BOEKBESPREKING

J. Van Houtte. — Belastingwetenschap en belastingrecht. Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der letteren. — Jg. XXIV, 1962, Nr. 2. Brussel. — 16 p.

In de Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen is de tekst verschenen van een zeer belangrijke lezing, die gehouden werd door Prof. J. Van Houtte over «Belastingwetenschap en belastingrecht». Beide begrippen worden inderdaad al te weinig uit elkaar gehouden. Traditioneel werd het fiscaal recht gedoceerd aan de universiteiten als vak volledig afhankelijk van het burgerlijk recht. Het had vooral betrekking op de registratierechten, de erfenisrechten en een paar andere algemene fiscale bronnen. De toepassing van de fiscale wetten op de burgerrechtelijke verhoudingen was als een spel van de geest, dat op subtiele wijze deze juridische verhoudingen in het privaatrecht uitdiepte en verscherpte, zodat het vooral beschouwd werd als een ideale oefening voor privaatrechtelijke casuïek.

Het is nog niet zo lang geleden dat deze opvatting volledig het onderwijs in het fiscaal recht beheerste. Hierin is nu in de laatste tijden een diepgaande verandering gekomen. Vooral door de toepassing van de wetgeving op de inkomstenbelastingen is men duidelijk het maatschappelijk facet van het fenomeen belasting gaan onderzoeken en tevens zijn weerslag op de economie.

Het is gebleken dat door middel van de belastingen niet enkel sociale en economische doeleinden kunnen nagestreefd worden, doch eveneens ethische en zelfs

culturele. Men heeft vastgesteld dat de fiscaliteit essentieel een aspect is van de politiek en er is aldus een nieuwe wetenschap ontstaan, de belastingwetenschap, die wel haar wortels heeft in de vroegere beschouwingen van kameralisten en andere geleerden, doch die in de laatste jaren gegroeid is tot een wetenschappelijk mechanisme, dat van aard is om belangrijke sectoren van het maatschappelijk leven te beheersen. Een aanzienlijke literatuur is over deze wetenschap ontstaan. Scholen met eigen doeleinden hebben zich afgetekend en eigen standpunten werden ingenomen in verband met de grote vragen naar de rechtvaardigheid van het belastingstelsel, de verhouding der algemene belastingwetenschap tot de praktische toepassing van het belastingrecht en met alle vraagstukken betreffende het vaststellen van de grondslag der belasting, de controle, het beslechten van geschillen, de interpretatie van de fiscale wetten, enz.

Voor al deze vraagstukken, die thans zo uitermate actueel zijn, geeft Prof. J. Van Houtte de grote lijnen aan.

Hij verheugt er zich in dat door de verbreding van het onderwijs en het doordringen van de belastingwetenschap aan de universiteiten, de toepassing van het fiscaal recht iets helemaal anders geworden is dan het minimaliseren of het opdrijven van de verplichtingen van de belastingbetaler en dat thans belastingwetenschap en fiscaal recht samen bestudeerd en beoefend worden als een van de belangrijkste sectoren van ons tegenwoordig maatschappelijk leven, maar ook als een diepere studie van de mens.

In deze beknopte lezing wordt een zeer uitgebreide stof meesterlijk samengevat en wordt hel licht geworpen op een fenomeen dat voor velen nog steeds in het duister gebleven is.

R. Victor

Willy De Smet. — Afzetterij. Algemene Practische Rechtsverzameling. — Brussel, Larcier, 1962, 23 p.

In de Algemene Practische Rechtsverzameling is zopas een kort tractaat verschenen van de hand van de Heer Willy De Smet, rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, over de « Afzetterij ».

De auteur wijst zeer terecht op de moeilijkheden betreffende de terminologie, die zich hierbij voordoen. Wanneer in de gewone omgangstaal het woord « afzetterij » een vrij ruime betekenis heeft, — wat ook het geval is in Nederland — wordt het in ons recht gebruikt in de beperkte betekenis van het Franse woord « grivèlerie, filouterie ». Het betreft de gevallen van verbruik van spijzen en dranken in restauraties wanneer men weet deze niet te kunnen betalen, of ook het in huur nemen van een huurrijtuig, of het zich verschaffen van logies. Schrijver wijst op de analoge wetsbepalingen in het Frans, het Nederlands, het Zwitsers en het Duits recht.

Merken wij op dat in Nederland het delict, dat hier bestudeerd wordt, meer gebruikelijk onder de term « flessentrekkerij » wordt aangehaald.

De studie van Rechter De Smet wijst dan op het zelfstandig karakter van het misdrijf, dat ingesteld werd door de wet van 23 maart 1936 en onderzoekt er nauwkeurig, aan de hand van de rechtspraak, de verschillende bestanddelen van, alsook de modaliteiten van vervolging en bestraffing.

Beknopt en zakelijk, doch duidelijk en volledig.

R.V.

St. Salmonowicz, Christian Bogumil Steiner (1746-1814) Torunski Prownik I Historyk. Torun, 1962.

Steiner stamt uit een sinds generaties in het koninkrijk Pruisen inwonende Duitse burgerfamilie. Door zijn activiteit en zijn werken is hij voor immer de cultuurgeschiedenis van Polen ingegaan. Het grootste deel van zijn leven bracht hij door in een zuiver Poolse omgeving, zijn gans leven door hield hij zich bezig met zuiver Poolse zaken, en zijn tijdgenoten hielden hem voor een Pool. Zonder het feit van de Duitse afstamming van Steiner en de betekenisvolle invloed van de Duitse wetenschap op zijn werk te loochenen, verdedigt de auteur de opvatting dat Steiner slechts in het raam van de geschiedenis der rechtswetenschap in Polen zijn eigenlijke plaats vindt en slechts in dit verband te begrijpen is.

Het boek, dat een analyse bevat van de wetenschappelijke activiteit van Christian Bogumil Steiner is in zeven hoofdstukken ingedeeld.

In het eerste hoofdstuk stelt de auteur de huidige stand der vorsingen over Steiner in de Poolse evenals in de Duitse wetenschappelijke literatuur. Steiner oefende een zekere invloed uit op zijn navolgers, bijzonder op Johann Vincentus Bandtkie, nochtans bestaat in de Poolse literatuur geen alzijdige beoordeling, geen analyse van zijn activiteit.

Het tweede hoofdstuk behandelt het leven van Steiner. Ch. B. Steiner werd op 8 januari 1746 in Thorun geboren. Hij stamde uit een Thorner handwerkersfamilie. Zijn vader is in de cultuurgeschiedenis van Thorun bekend als auteur van een album met tekeningen van de Thorner architectuur. Na het einde van zijn gymnasium studeerde Bogumil op de Leipziger Universiteit rechten en filologie. Na het beëindigen zijner studiën trad hij in dienst van de raad van Thorun (1766-1783). In 1784 werd hij professor te Warschau, waar hij tot 1794 verbleef. Het was toen de bloeitijd van de Poolse Aufklärung, de tijd van de vierjarige Sejm, en de Mei-constitutie. Steiner ontwikkelde in deze jaren een levendige wetenschappelijke en pedagogische, evenals een joernalistische activiteit.

Na de tweede verdeling van Polen keerde Steiner terug naar Thorun en was er tot aan zijn dood als advocaat of rechter actief. Door de regering van het hertogdom Warschau werd hij als president van de criminele rechtbank in het Plocker en Bramberger Departement aangesteld, ook bood men hem in deze tijd een leerstoel aan aan de Warschauer school voor Rechtswetenschappen. In verband met zijn ouderdom en zijn gezondheidstoestand nam hij deze aanbieding niet aan. Hij stierf in Thorun in het jaar 1814. Zijn publicistische activiteit is eng verbonden met de geschiedenis van twee in de zin der Aufklärung gehouden tijdschriften, die van bijzondere betekenis waren voor de Pools-Duitse culturele betrekkingen.

De volgende twee hoofdstukken tonen de wetenschappelijke achtergrond, waarnaar de waarde van zijn wetenschappelijke activiteit te peilen is. Terwijl de auteur de ontwikkeling van de geschiedenis- en rechtswetenschap ten tijde van de Aufklärung in Duitsland en Polen voorstelt, onderlijnt hij in het bijzonder de rol van de door Duitse geleerden toenmaals ondernomen concrete historische opzoekingen en trekt de aandacht op de aanvang van de rechtshistorische leer die in Duitsland reeds sinds Leibnitz te vinden is. Zij komen voor in de werken van Justus Möser, en Hugo was zonder twijfel een vertegenwoordiger van deze wetenschap en een voorloper der historische school.

Steiner heeft niet veel, maar waardevolle, weten-

schappelijke werken achtergelaten. Zijn verhandelingen betreffen problemen van de oudpoolse gerechten en van de politieke rechten en behandelen vragen in verband met de sociale en politieke geschiedenis van het poolse rijk. Spijtig zijn niet alle gedrukte werken van Steiner, noch zijn handschriften bewaard.

Twee verhandelingen verdienen een bijzondere aandacht in de ontwikkeling van de rechtsgeschiedenis in Polen, wier onbetwiste voorloper Steiner is. Het eerste draagt de titel *Scartabellatus sive de antiquo militare et nobilium in Polonia statu exercitatio* en werd in 1786 door Steiner gepubliceerd in de verzameling *Exercitationes ad ius Polonium tam Publicum quam Privatum*, waarin Steiner poogde een der onklaarste problemen van de Poolse sociale ordening in de tijd van het vroege feodalisme op te lossen.

De tweede verhandeling van Steiner uit de Warschauer jaren behandelt het proces van Adam Poninski, de toenmalige Sejm maarschalk. Steiner werpt de vraag op of de rechtmatigheid van het proces namens de Sjem in Poninski's zaak kan aangerekend worden en zoekt het antwoord te vinden bij de historische onderzoekingen naar het oorspronkelijk begrip van het voorrecht van de adel.

In al zijn werken houdt Steiner zich met het probleem bezig welke invloed het Duitse recht in Polen had. Zijn opvatting in dat opzicht is het natuurlijk gevolg van zijn Leipziger studies, van zijn kennis van de Duitse wetenschappelijke werken en vóór alles van de opvatting van Echlösser, wiens standpunt ten opzichte van de rol der Germanen in de geschiedenis van de Constitutie en de rechten van Europa toenmaals veelal gedeeld werd. Een dergelijke opvatting verdedigde de meest belangrijke Poolse historicus van zijn tijd Adam Maruszcwicz.

De reeds in Thorun gepubliceerde van de ons bekende verhandelingen is aan de geschiedenis van de Poolse hypotheek gewijd. Op grond van deze verhandeling werd Steiner onder de belangrijkste kenners van de Poolse procedure van de tweede helft der 18e eeuw gerekend.

Naar de opvatting van de auteur ontbreekt het in de werken van Steiner bij al zijn waardevolle eigenschappen aan scheppende geest. Hij blijft onder de onbetwiste invloed van Duitse oudheidkenners, bij de theoretische verworvenheden van de toenmalige Duitse geschiedeniswetenschap en komt daar niet boven uit. Op poolse bodem is Steiner evenwel een voorloper van Czackis en Bandtkie. Op de laatste oefende hij een belangrijke invloed uit. Steiner is de meest belangrijke auteur van monografiën over verschillende gebieden van het poolse recht. In deze verhandelingen geeft hij zijn interesse voor geschiedenis te kennen, wat aan de in aantal geringe werken van de Thorne rechtsgeleerde een originele en buitengewone positie verzekert in de ontwikkeling van de rechtswetenschap in Polen ten tijde der Aufklärung.

Dr. L. Th. Maes

VLAAMSE JURISTEN.

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

De plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen zal plaats hebben in de zittingzaal van het Hof van Assisen in het Gerrechtsgedebouw op 13 oktober aanstaande te 15 uur.

De openingsrede zal gehouden worden door Mr. Arnold Van Gelder, die zal handelen over « Apartheid : Weldaad of schande ? »

Conférence du Jeune Barreau d'Anvers.

Wij ontvangen zopas het bericht dat de plechtige openingszitting van de Conférence du Jeune Barreau te Antwerpen, die was vastgesteld op 10 november aanstaande, uitgesteld werd tot 17 november te 14.30 u.

INGEZONDEN BIJDAGEN

Over de medische verantwoordelijkheid

Naar aanleiding van het vonnis van de Burgerlijke Rechbank te Kortrijk d.d. 23 juni 1960, gepubliceerd in het Rechtskundig Weekblad van 6 mei 1962, kol. 1812, hebben we het nuttig geacht een bondig overzicht te geven over de medische verantwoordelijkheid.

Voor zover de overwegingen van het vonnis het toelieten, kunnen we de zaak als volgt samenvatten. Ten gevolge van een slag die hem tijdens een vechtpartij wordt toegebracht, valt de echtgenoot van aanlegster ten gronde en loopt een zware schedelbreuk op. Het slachtoffer wordt dadelijk naar een ziekenhuis overgebracht, alwaar het vermoedelijk bij gebrek aan toezicht, uit zijn bed valt. Het slachtoffer overlijdt er, nadat het een blijkbaar niet adaequate behandeling heeft ondergaan.

De persoon welke de slagen had toegebracht wordt voor de Correctionele Rechbank vervolgd. De betichting luidt : « Vrijwillig, doch zonder het oogmerk om te doden, slagen en verwondingen te hebben toegebracht die de dood van het slachtoffer veroorzaakt hebben ». Nadat een deskundig college tot het besluit was gekomen dat de dood noodzakelijk te wijten was aan de slagen en verwondingen, verwerpt de rechbank desalniettemin de oorspronkelijke kwalifikatie en veroordeelt de beklaagde, na diskwalifikatie, wegens vrijwillig lichaamsleed. Het Hof van Beroep, wijst echter, aan de hand van hetzelfde deskundig verslag, de oorspronkelijke vordering toe, zodat de beklaagde uiteindelijk toch veroordeeld wordt op grond van de oorspronkelijke telastelegging, zijnde « vrijwillig slagen en verwondingen te hebben toegebracht welke de dood veroorzaakt hebben. »

Aanlegster valt dan nadien de geneesheer aan, aan wiens zorgen het slachtoffer was toevertrouwd geworden. Zij houdt staande dat de geneesheer medeverantwoordelijk is voor het overlijden van haar echtgenoot.

De overwegingen over het gezag van het gewijsde en het samenbestaan van verscheidene fouten buiten beschouwing gelaten, geeft het vonnis een merkwaardig overzicht over het zeer complex probleem der medische verantwoordelijkheid.

Laten wij vooraf het probleem omschrijven: het verwijt dat aanlegster aan de geneesheer toestuurde betreft verkeerde diagnose en behandeling. Het blijkt inderdaad uit het vonnis dat het slachtoffer, alhoewel lijdend aan een schedelbreuk en epiduraal hematoom, niet behoorlijk zou onderzocht geworden zijn - laat staan de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen.

De verantwoordelijkheid van de geneesheer verweert dus verband met fouten begaan in de uitoefening van zijn beroep, dit in tegenstelling met fouten die buiten het beroep om worden begaan (Strafrechtelijke overtredingen, weigering tot tussenkomst, schending van beroepsgeheim) (zie R.P.D.B., V° Responsabilité professionnelle, § Responsabilité civile des médecins, nr. 329).

Welke verantwoordelijkheid staat hier op het spel? De contractuele of quasi-delictuele?

Het debat hieromtrent leidt tot geen afdoend besluit. Immers, de verantwoordelijkheid van de geneesheer moet «in concreto» worden beoordeeld, dus buiten juridische beschouwingen om.

De bezorgdheid om de verantwoordelijkheid van de geneesheer «in concreto» te beoordelen spruit voort uit de overweging dat de geneesheer niet mag ontsnappen aan de lichtste fout, ook al zou hij achter zijn contractuele verantwoordelijkheid schuil gaan.

Zo de verhouding geneesheer-patiënt meestal van contractuele aard is — het criterium is dan de vrije keus van de patiënt — (Guy Vandenbergh, Burgerlijke Aansprakelijkheid van de medicus, blz. 127 en volgende; Moreau, Responsabilité médicale, blz. 16 en 31; Bormans, Répertoire, ° Médecin, blz. 43; Rb. Kortrijk 20 mei 1954, R.G.A.R. 5606), sluit deze verhouding niet uit dat de geneesheer tegelijkertijd op basis van gemeenrechtelijke principes kan aansprakelijk gesteld worden (Brussel, 4 juni 1923, R.G.A.R., 245; Luik, 10 juli 1951, R.G.A.R., 4851).

De rechtbank legt dit klaar en duidelijk uit: is er geen contractuele verantwoordelijkheid voorhanden, dan blijft de verantwoordelijkheid bestaan op basis van artikel 1382 B.W. Omgekeerd mag men echter niet redeneren. In deze veronderstelling zou de geneesheer voor de *lichtste* fout verantwoording verschuldigd zijn indien het blijkt dat hij bv. aan een in levensgevaar verkerende persoon zorgen heeft verstrekt. Dezelfde geneesheer zou echter slechts voor de *lichte* fout verantwoording verschuldigd zijn zo de patiënt hem eerst heeft aangezocht. Dat de toepassing van deze principes tot onbillijke gevolgen zou leiden vergt geen nadere uitleg.

We kunnen dus in deze zin besluiten: dat de quasi-delictuele verantwoordelijkheid normaal gepaard gaat met contractuele verantwoordelijkheid (Tegen cumul van verantwoordelijkheid. Rb. Brussel, 24 nov. 1953, p. 590).

Theoretisch zal dus de *lichtste* fout van de geneesheer in anmerking komen. De draagwijdte van deze stelregel zal echter in feite ontzenuwd worden door de praktische onmogelijkheid waarin de rechter zich bevindt om zich met zuiver technische problemen in te laten. Overigens geeft de rechtspraak toe dat de rechter zich hierover niet mag uitspreken. (Luik, 13 januari 1933, Pas. 1933, II, 3).

De fout bestaat dan hierin dat de geneesheer, buiten een van wetenschappelijk standpunt uit begrijpelijke missing, nalatig moet geweest zijn. Hij moet zich derhalve hebben gedragen op een wijze die met de doorsnee-wetenschappelijke kennis van een practicus niet verenigbaar is. (Luik, 10 juli 1951, R.G.A.R., 4851.) Indien de diagnose niet ten volle gerechtvaardigd voorkomt of de behandeling voorbijgestreefd zou zijn

door recente wetenschappelijke aanwinsten, kan de practicus nog geen verwijt treffen.

De verantwoordelijkheid van de geneesheer wordt in vele gevallen nog aanzienlijk gemilderd: 1) omdat zijn vergissing aan toeval kan te wijten zijn en van wetenschappelijk standpunt uit begrijpelijk (R.P.D.B., V° cit., nr. 345); 2) omdat de geneesheer niet instaat voor de bereikte resultaten. (De Page, Droit Civil, T. II, blz. 775 nota 3, in fine; Rb. Kortrijk, 20 mei 1954, R.G.A.R. 5605; Rb. Brussel, 6 februari 1946, R.G.A.R. 4101.)

In de keuze van de aan te wenden behandeling mag de geneesheer zich niet laten afschrikken door mogelijke gevaren, op voorwaarde dat met zekerheid kan worden uitgemaakt dat het uitblijven ervan de dood van de patiënt tot gevolg zou hebben (Brussel, 12-2-1957, Pas. 1958, II, 3.) Doorslaggevend is een redelijke hoop op genezing. Moeten dus formeel buiten beschouwing worden gelaten, alle bezwaren van financiële aard. De rechtbank heeft dit principe beklemtoond omdat de deskundige terzake juist omwille van financiële bezwaren voorbehoud had gemaakt omtrent de toepasselijkheid van de aanbevolen behandeling.

Een laatste probleem dat onze aandacht gaande houdt betreft de plicht van de geneesheer om de patiënt of zijn naastbestaanden over de draagwijdte en de gevaren van de voorgestelde behandeling in te lichten.

Deze plicht houdt vanzelfsprekend verband met het contractueel karakter van zijn verhouding tot de patiënt. Deze laatste beslist uiteindelijk over zijn lot en zo hij de dood verkiest boven een geringe overlevingskans, zal de geneesheer geen verantwoordelijkheid oplopen.

De rechtbank heeft echter meteen de nadruk gelegd op de manier waarop deze voorlichting diende te geschieden. Volgens haar zienswijze zal de geneesheer bij de voorlichting rekening moeten houden met de graad van ontwikkeling bij zijn patiënt en hij zal hem vanzelfsprekend geen uitleg verschuldigd zijn over alle technische bijzonderheden van de voorgenomen ingreep. Van hem wordt alleen verwacht dat hij in een begrijpelijke taal over de aard van de uit te voeren ingreep uitleg zou verschaffen.

De recente Franse rechtspraak (zie Recueil Dalloz, 1961, Jur. 531 en 534) heeft geoordeeld dat een gunstig advies van de chirurg op zich zelf nog niet van die aard is, dat noodzakelijk hiermede de goede afloop van de operatie zou gewaarborgd zijn. Het komt er in de eerste instantie op aan de patiënt behoorlijk in te lichten, zonder dat deze over alle mogelijke risico's op de hoogte moet worden gebracht.

De rechtbank heeft zich laten leiden door menselijke overwegingen. De handelwijze van de geneesheer kan immers niet naar vaste juridische maatstaven worden beoordeeld; het gezond verstand, de menselijke waardigheid zijn de enige mogelijke criteria.

Volgende passus uit het vonnis is kenmerkend in dit opzicht: «Overwegende dat het echter onaannemelijk is dat mensen in de ziekenhuizen liggen te sterven zonder de noodzakelijke vereiste behandeling, omdat ze behoren tot de grote massa; dat indien ze voor de geneesheer slechts een eehheid zijn, ze voor ouders, vrouw en kinderen het eerste wezen zijn dat deze niet willen en niet mogen verliezen en dat met die bedoeling aan de geneesheer toevertrouwd werd».

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 mei - 30 juni 1962)

I. Staat- en Administratief Recht

A. Ministerie - Inrichting - Kaders

- 1) *Ministerie van Binnenlandse zaken en van het Openbaar Ambt.* — Wet van 10 april 1962 (S. 2-3 mei, 3663).
- 2) *Ministerie van Justitie - Bestuur der Strafinrichtingen.* — K.B. van 2 april 1962 (S. 9 mei - 3933).
- 3) *Buitenlandse zaken - Dienst voor de ontwikkelingssamenwerking.* — K.B. van 4 mei 1962 (S. 10 mei - 3950).
- 4) *Dienst voor de ontwikkelingssamenwerking.* - Kader. — K.B. van 4 mei 1962 (S. 10 mei - 3954).
- 5) *Binnenlandse zaken - Provincie- en gemeentepersoneel - Weddeschalen.* — K. Besluiten van 15 maart 1962 en 10 mei 1962 (S. 11 mei - 4009 en 4018).
- 6) *Rijkspersoneel - Verlof.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 12 mei - 4049).
- 7) *Bureau voor economische programmatie.* — K.B. van 20 april 1962 (S. 12 mei - 4055).
- 8) *Verkeerswezen - Bestuur der Posterijen.* — K.B. van 30 april 1963 (S. 10 mei - 3967).
- 9) *Ministerie van Economische zaken - Organiek kader.* — K.B. van 20 april 1962 (S. 17 mei 1962 - 4224).
- 10) *Ministerie van Middenstand - Vaststelling van de schalen.* — K.B. van 16 maart 1962 (S. 22 mei - 4470).
- 11) *Ministerie van Openbare werken - Vaststelling van de bezoldiging van Staatscommissarissen - Voorzitters - Bijzitters en griffiers der Commissie van Beroep voor Oorlogsschade.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 24 mei - 4539).
- 12) *Ministerie van Openbare werken - Kader.* — K.B. van 16 mei 1962 (S. 30 mei - 4701).
- 13) *Afrikaanse zaken - Verdeling van de ministeriële bevoegdheden.* — K.B. van 23 mei 1962 (S. 30 mei - 4701).
- 14) *Buitenlandse zaken - Taalevenwicht in de carrière buitenlandse dienst van het Ministerie van Buitenlandse zaken* — Wet van 28 mei 1962 (S. 30 mei - 4698).
- 15) *Ministerie van Openbaar Ambt - Tewerkstelling van sommige personeelsleden.* — K.B. van 20 april 1962 (S. 30 mei - 4707).
- 16) *Ministerie van Binnenlandse zaken - Kader.* — K.B. van 21 mei 1962 (S. 31 mei - 4739).
- 17) *Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.* — K.B. van 26 maart 1962 (S. 5 juni - 4851).
- 18) *Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur - Kader.* — K.B. van 26 april 1962 (S. 6 juni - 4906).
- 19) *Ministerie van Justitie - Kader.* — K.B. van 11 mei 1962 (S. 8 juni - 4977).
- 20) *Ministerie van Arbeid - Kader.* — K.B. van 23 mei 1962 (S. 8 juni - 4991).
- 21) *Ingediende ontwerpen van wet.* — Wet van 24 april 1962 (S. 11 juni - 5058).
- 22) *Beheer der natuurreservaten - Reglement.* — M.B. van 15 mei 1962 (S. 16 juni - 5206).
- 23) *Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit - Kader.* — K.B. van 14 mei 1962 (S. 16 juni - 5210).
- 24) *Ministerie van Landbouw - Weddeschalen.* — K.B. van 17 mei 1962 (S. 19 juni - 5252).

25) *N.V. Zeekanaal van Brussel - Kader.* — K.B. van 6 juni 1962 (S. 21 juni - 5334).

26) *Ministerie van Openbaar Onderwijs - Bezoldigingsregeling.* — K.B. van 21 juni 1962 (S. 26 juni - 5469).

27) *Bestuur van het zeewezen en van de binnenvaart - Kader.* — K.B. van 23 mei 1962 (S. 26 juni - 5472).

28) *Bestuur van kunsten, letteren en volksopleiding - Weddeschalen* — K.B. van 20 maart 1962 (S. 27 juni - 5513).

29) *Bestuur van het zeewezen en van de binnenvaart - Kader* — K.B. van 23 mei 1962 (S. 30 juni - 5633).

B. Financiën

30) *Begroting - Ministerie van Verkeerswezen.* — Wet van 12 april 1962 (S. 15 mei - 4110).

31) *Lening van 1902 der Stad Brussel.* — K.B. van 17 mei 1962 (S. 22 mei - 4460).

32) *Lening.* — K.B. en M.B. van 1 juni 1962 (S. 5 juni - 4847 en 4849).

33) *Begroting - Ministerie van Volksgezondheid.* — Wet van 25 mei 1962 (S. 15 juni - 5149).

34) *Lening door het Woningfonds van de raad der Kroostrijke gezinnen.* — K.B. van 5 april 1962 (S. 16 juni - 5218).

35) *Begroting - Ministerie van Financiën.* — Wet van 29 mei 1962 (S. 31 mei - 4731).

36) *Begroting - Ministerie van Buitenlandse zaken.* — Wet van 21 mei 1962 (S. 8 juni - 4963).

C. Economische zaken

37) *Landbouwstelling.* — M.B. van 10 mei 1962 (S. 15 mei - 4152).

38) *Jaarlijkse statistieken der voortbrenging in de nijverheid.* — K.B. van 12 april 1962 (S. 30 mei - 4704).

39) *Verven - Benaming «Latex».* — K.B. van 2 mei 1962 (S. 8 juni - 4962).

40) *Verdeling van het Rijksgebied inzake mijn dienst.* — K.B. van 29 mei 1962 (S. 15 juni 1962 - 5175).

41) *Nationale adviserende raad voor de kolennijverheid.* — K.B. van 2 mei 1962 (S. 16 juni - 5208).

D. Justitie

42) *Jacht - Vaststelling van opening en sluiting.* — M.B. van 27 juni 1962 (S. 30 juni - 5612).

43) *Secretarissen van de parketten bij de hoven en rechtbanken - Speciale toelagen.* — M.B. van 28 juni 1962 (S. 28 juni - 5553).

44) *Speciale toelagen aan magistraten en griffiers van de rechterlijke orde.* — K.B. van 26 juni 1962 (S. 28 juni - 5552).

E. Onderwijs

45) *Technisch-normaal onderwijs - Regeling der eindexamens.* — K.B. van 20 april 1962 (S. 27 juni - 5515).

46) *Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur - Werkingstoelagen aan onderwijsinrichtingen.* — K.B. van 12 juni 1962 (S. 16 juni - 5213).

F. Verkeerswezen

47) *Regeling der luchtvaart.* — K.B. van 18 mei 1962 (S. 1-2 juni - 4781).

48) *Scheepvaartreglement voor het kanaal van Brussel naar de Rupel en voor de haven van Brussel.* — K.B. van 15 mei 1962 (S. 12-13 juni - 5087).

49) *Vervoer van goederen voor eigen rekening met duwbakken.* — M.B. van 23 mei 1962 (S. 19 juni - 5267).

50) *Vervoer van leerlingen van onderwijsinstellingen.* — K.B. van 28 juni 1962 (S. 30 juni - 5621).

51) *Vervoer van zaken met motorvoertuigen.* — M.B. van 21 juni 1962 (S. 30 juni - 5635).

G. Buitenlandse zaken

52) *Douane-overeenkomst inzake het internationaal vervoer van goederen onder dekking van carnets T.I.R. (T.I.R.-Overeenkomst).* — Wet van 14 februari 1962 (S. 4 mei - 3710).

53) *Europese overeenkomst betreffende de douanebehandeling van laadborden gebruikt bij internationaal vervoer.* — Wet van 19 februari 1962 (S. 4 mei - 3742).

54) *Internationale overeenkomst houdende akkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse economische unie, Nederland en Japan.* — Wet van 15 maart 1962 (S. 5 juni - 4834).

55) *Akkoord tussen België en Italië betreffende het filmverkeer.* — Staatsblad van 9 juni 1962 - 5011.

H. Volksgezondheid

56) *Fabricage en behandeling van geneesmiddelen.* — K.B. van 12 juni 1962 (S. 14 juni - 5127).

57) *Reglementering van bokswedstrijden en exhibities.* — Wet van 31 mei 1958 (S. 12-13 juni - 5082).

58) *Nationaal instituut voor de lichamelijke opvoeding en de sport. - Toezicht op ondernemingen die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten.* — Wet van 18 mei 1962 (S. 15 juni - 5147).

59) *Diergeneeskundige-politie van de varkenspest.* — M.B. van 25 april 1962 (S. 2-3 mei - 3674).

I. Buitenlandse handel

60) *Invoer.* — M.B. van 8 mei 1962 (S. 15 mei - 4145).

61) *Uitvoer.* — M.B. van 8 mei 1962 (S. 15 mei - 4148).

62) *Invoer.* — M.B. van 8 mei 1962 (S. 26 mei - 4611).

63) *In- en uitvoer.* — M. Besluiten van 26 juni 1962 (S. 30 juni - 5599-5603).

J. Openbare Werken

64) *Oorlogsschade aan boten. - Vaststelling vergoedingscoëfficiënt.* — K.B. van 30 mei 1962 (S. 15 juni - 5180).

65) *Bevoegdheden van de opperbevelhebber der Belgische strijdkrachten in Duitsland.* — K.B. van 5 april 1962 (S. 4 mei - 3749).

66) *Dienstplichtwetten.* — Wet van 8 maart 1962 (S. 9 mei - 3886).

67) *Dienstplichtwetten - Coördinatie.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 9 mei - 3887).

68) *Dienstplichtwetten - Toepassing.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 9 mei - 3925).

69) *Militierechtscollages.* — K.B. van 2 mei 1962 (S. 9 mei - 3941).

70) *Organisatie van de Rijkswacht.* — K.B. van 4 mei 1962 (S. 16 juni - 5196).

71) *Wederinrichting van het militair-cartographisch instituut.* — K.B. van 23 mei 1962 (S. 16 juni - 5197).

72) *Algemene inspectie der Rijkswacht.* — K.B. van 20 juni 1962 (S. 30 juni - 5609).

II. Burgerlijk recht

73) *Invoering van de Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek.* — De wet van 30 april 1962 (S. 18 mei - 4266) stelt de Nederlandse tekst vast van bepaalde artikelen van het Burgerlijk Wetboek.

74) *Invoering van de Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek.* — Bij de wet van 30 december 1961 (S. 18 mei - 4276) wordt de Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek ingevoerd. De Nederlandse tekst van de bepalingen die het B.W. na de wet van 18 april 1898 hebben gewijzigd en aangevuld, vervangt de vroegere Nederlandse tekst dezer bepalingen. Twistvragen gegrond op het verschil tussen de Nederlandse en de Franse teksten worden beslist naar de wil van de wetgever, die bepaald wordt volgens de gewone interpretatieregelen zonder voorrang van de ene tekst op de andere.

III. Handelsrecht

75) *Statuut van de Belgisch koloniaal rechterlijke vennootschappen - Aanpassing van de statuten aan de Belgische wetgeving.* — Wet van 14 juni 1962 (S. 15 juni - 5167).

IV. Rechterlijke inrichting

76) *Dienstreglement der Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde.* — K.B. van 27 mei 1962 (S. 7 juni - 4931).

V. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon

77) *Gezinsverlofgeld - Loonarbeiders.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 2-3 mei - 3676).

78) *Hotelbedrijf - Arbeid.* — K.B. van 2 april 1962 (S. 2-3 mei - 3684).

79) *Tuinbouwbedrijf - Arbeid.* — K.B. van 2 april 1962 (S. 8 mei 1962 - 3861).

80) *Dorsondernemingen - Arbeid.* — K.B. van 2 april 1962 (S. 8 mei - 3862).

81) *Zeelieden ter Koopvaardij - Arbeidsongevallen.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 12 mei - 4056).

82) *Pluimveeslachterijen - Arbeid.* — K.B. van 6 april 1962 (S. 12 mei - 4062).

83) *Oprichting van gewestelijke paritaire comité's voor de havens.* — K.B. van 18 april 1962 (S. 16 mei - 4187).

84) *Levensmiddelenbedrijven - Arbeid.* — K.B. van 11 mei 1962 (S. 19 mei - 4410).

85) *Filmbedrijf - Vaststelling lonen.* — K.B. van 11 mei 1962 (S. 22 mei - 4464).

86) *Rust- en overlevingspensioen voor arbeiders.* — K.B. van 27 april 1962 (S. 23 mei - 4496).

87) *Voedingsnijverheid - Arbeid.* — K.B. van 14 mei 1962 (S. 24 mei - 4543).

88) *Nationale kas voor bediendenpensioenen - Organisatie.* — K.B. van 11 april 1962 (S. 25 mei - 4575).

89) *Stoffering en houtbewerking - Arbeid.* — K.B. van 27 april 1962 (S. 25 mei - 4582).

90) *Filmbedrijf - Arbeid.* — K.B. van 12 april 1962 (S. 26 mei - 4615).

91) *Breiwerk - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 26 mei - 4616).

92) *Metaalnijverheid - Arbeid.* — K.B. van 11 mei 1962 (S. 26 mei - 4618).

93) *Karton- en papierfabrieken - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 26 mei - 4617).

94) *Vervoer - Arbeid.* — K.B. van 11 mei 1962 (S. 26 mei - 4620).

95) *Visnijverheid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 29 mei - 4668).

96) *Specerijbedrijf - Arbeid.* — K.B. van 16 mei 1962 (S. 29 mei - 4670).

97) *Glasbedrijf - Arbeid.* — K.B. van 6 april 1962 (S. 30 mei - 4710).

98) *Zandsteen- en kwartsietgroeven - Arbeidsvoorwaarden.* — K.B. van 30 maart 1962 (S. 5 juni - 4871).

99) *Houtnijverheid - Lonen.* — K.B. van 6 april 1962 (S. 5 juni - 4875).

100) *Tabaksbedrijf - Arbeid.* — K. Besluiten van 11 mei 1962 en 14 mei 1962 (S. 7 juni - 4942 en 4944).

101) *Ondernemingen van buitenlandse handel en maritieme kantoren - Arbeid.* — K.B. van 26 april 1962 (S. 8 juni - 4987).

102) *Rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders en bedienden.* — K.B. van 7 juni 1962 tot uitvoering der wet van 3 april 1962 (S. 9 juni - 5020).

103) *Arbeidsbescherming - Wijziging van de artikelen 340 en 351.* — K.B. van 4 mei 1962 (S. 14 juni - 5119).

104) *Handel in jutezakken - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 14 juni - 5120).

105) *Garagebedrijf - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 14 juni - 5122).

106) *Metaalbouw - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 14 juni - 5124).

107) *Vervoerondernemingen - Arbeid.* — K.B. van 6 juni 1962 (S. 14 juni - 5126).

108) *Arbeid - Bijkomende vacatiebijdragen.* — Wet van 1 juni 1962 (S. 15 juni - 5147).

109) *Grootwarenhuizen - Arbeid.* — K.B. van 9 mei 1962 (S. 16 juni - 5215).

110) *Ceramiekbedrijf - Arbeidsvoorwaarden.* — K.B. van 4 mei 1962 (S. 19 juni - 5260).

111) *Naai- snijwerk voor dames - Arbeid.* — K.B. van 22 mei 1962 (S. 20 juni - 5292).

112) *Door arbeidsongevallen getroffen zeelieden. - Toelagen.* — K.B. van 1 juni 1962 (S. 21 juni - 5332).

113) *Invoerrechten.* — K.B. van 27 april 1962 en M.B. van 28 april 1962 (S. 1 mei - 3622-3624).

VI. Fiscaal recht

114) *Inkomstenbelastingen - Wijziging van de artikelen 83bis en 83.* — K.B. van 30 april 1962 (S. 8 mei - 3855).

115) *Invoerrechten.* — M.B. van 9 mei 1962 (S. 11 mei - 4008).

116) *Overdrachttaksen bij invoer.* — K.B. van 10 mei 1962 (S. 17 mei - 4200).

117) *Invoerrechten - Tarief.* — M.B. van 25 mei 1962 (S. 28 mei - 4642).

118) *Invoerrechten - Tarief.* — M.B. van 7 juni 1962 (S. 9 juni - 5019).

119) *Invoerrechten.* — M.B. van 13 juni 1962 (S. 14 juni - 5116).

120) *Invoerrechten - Tarief.* — K. Besluiten van 18 juni en 19 juni 1962 (S. 21 juni - 5337).

121) *Overdrachttaksen en weeldetaksen.* — K.B. van 21 juni 1962 (S. 26 juni - 5464).

122) *Invoerrechten - Tarief.* — M. Besluiten van 22 juni 1962 (S. 28 juni - 5549).

123) *Met het zegel gelijkgestelde taksen.* — K.B. van 25 juni 1962 (S. 29 juni - 5566).

124) *Invoerrechten.* — K.B. van 28 juni 1962 (S. 30 juni - 5593).

125) *Invoerrechten.* — M.B. van 29 juni 1962 (S. 30 juni - 5610).

H. Boonen

MEDEDELINGEN

Wij ontvingen van de Heer L. Vanheukelen, eredeurwaarder te Herentals, onderstaand schrijven. Misschien kunnen de opmerkingen die erin voorkomen aanleiding zijn tot een nuttige gedachtenwisseling aangaande het onderwerp.

* * *

Beslag op Onroerend Goed - Ontwerpen van Akten

door Jacques E. de Cock & R. Soetaert.

M.,

Het « Huis Ferdinand Larcier N.V. » heeft aan de abonnés op de A.P.R. een exemplaar gezonden van het werk hierboven aangehaald.

Bij vluchtig doorbladeren van de « ontwerpen » valt onmiddellijk de *stijl* op waarop de auteurs de exploten en akten hebben voorgesteld.

De redactie vertoont heel veel gelijkenis met de redactie die we terugvinden in het werk: Joan Van den Honert Thz., « Formulierboek der onderscheiden Akten behorende tot de Burgerlijke Rechtsvordering », 9e druk, bewerkt door Mr. J. H. Ekerling, advocaat en procureur te Haarlem - Mr. J. Th. Vermeulen, advocaat en procureur te 's-Gravenhage - Mr. K. Wiersma, secretaris van Curatoren der Rijksuniversiteit te Leiden, uitgave 1953.

Persoonlijk, als deurwaarder, zou ik de navolging van deze formulieren niet goedkeuren: ze wijken te zeer af van hetgeen we gewoon zijn.

Maar er is erger:

Op bladzijde 67 « A. Uitstel ».

De auteurs nemen aan dat op de eerste zitdag het goed wordt toegewezen « ingezet op fr... blijkens de memorie van veilverconditien, is, na verscheidene verhogingen, gebracht op fr... door de heer ... hier aanwezig en die verklaart te aanvaarden.

» Daar de heer Vrederechter... dat een *tweede zitdag voor toewijzing onder voorbehoud van prijsverhoging* is vastgesteld op... »

Onder mijn naam is in de « *Revue der Deurwaarders* » (zaliger gedachtenis), jaar 1960, nummer 2, blz. 53, tamelijk uitvoerig een artikel verschenen: « Inbeslagneming van onroerende goederen. - Dadelijke uitwinning. - *Opbod - Recht van Opbod. II* ». Interpretatie van *toewijzing* en van een *enkele zitdag voor de toewijzing*. « Wet van 5 maart 1951, Par. 7 en 9. - Wet van 15 augustus 1854, Art. 90, al. 2 en 92bis, al. 1 ».

In dit artikel is er de nadruk op gelegd dat wanneer de notaris-verkoper in zijn proces-verbaal op de eerste zitdag het goed *toewijst* (gelijk de auteurs de Cock & Soetaert het schrijven) de wet niet toelaat een *tweede zitdag* vast te stellen.

Het een sluit het andere uit:

Zo: 1. indien op de eerste zitdag beslist wordt tot het beleggen van een *tweede zitdag*, mag het p.v. *geen toewijzing* zijn, omdat die eerste zitdag moet wegvallen uit de reeks en om aan de tweede zitdag de uitwerkselen te kunnen geven van de eigenlijke eerste zitdag, namelijk de « *toewijzing* » zoals de wetgever het bedoelt en voor heeft; 2. Volgt er binnen de gestelde termijn van vijftien dagen een *opbod*, zal een tweede zitdag na *opbod* worden bekend gemaakt en gehouden, waarop dan de goederen definitief worden toegewezen; 3. Indien geen *opbod* wordt betekend en aangezegd, is de opschorsende voorwaarde van de eerste zitdag opgelost en de bieder op de « *toewijzing* » definitieve koper; 4. Rechtsgeldig kunnen dus *opbod* en *commandverklaring* maar gedaan worden binnen de

15 dagen (opbod) en 24 uren (commandverklaring) na de eerste zitdag; 5. Na de tweede zitdag, door de vrederechter/notaris bepaald, of gehouden na opbod, is geen mogelijkheid tot opbieden of tot commandverklaren.

Met opzet heb ik over «commandverklaring» gesproken, omdat de auteurs de Cock & Soetaert op bladzijde 68 van hun werk aanhalen: 29. Akte de Command.

Het inleidend woord van de stellers is in tegenstrijd met de leer van «Em. & Alfred Genin, Commentaar op het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten, 2de deel, 2de uitgave; bijgewerkt tot 1 juli 1951, art. 159, 1°».

«De voor de betekening van de commandverklaring voorziene termijn gaat onveranderlijk in op de datum van de toewijzing of op die van de afsluiting van de verkoop, welke de modaliteiten van het contract ook zijn. Aldus zal het geval zijn inzonderheid als het contract geschiedt onder schorsende voorwaarde of onder voorbehoud van de goedkeuring van de hogere overheid, bijaldien, in laatst bedoeld geval, de akte een rechtspersoon aanbelangt (zie art. 16 en 17)».

Zou de verkoophoudende notaris, gelijk het ontwerp van proces-verbaal aangeeft op blz. 67 (A. Uitstel) zijn akte afsluiten met toewijzing (onder opschorsende voorwaarde) moet de commandverklaring van de koper in die akte, of aan de voet van die akte of bij exploit binnen de 24 uren gedaan worden.

Ik heb gemeend goed te doen, Ued. deze opmerking door te zenden.

Het bewijst, naar mijn opvatting, nog eens hoe theorie en praktijk in zake procedure, speciaal in procedure van inbeslagneming van onroerende goederen en dadelijke uitwinning, niet hetzelfde betekenen.

Ik heb de eer, M..., enz.

(get.) L. Vanheukelen.

Union Internationale des Avocats.

Deze groepering, waarvan de stichting destijds aan het initiatief van Belgische juristen te danken was, hield dit jaar haar 19e Congres te Lissabon onder het voorzitterschap van Mster de Palma Carloo.

Het thema van het Congres was «De advocaat in het economisch leven». Men kan gissen tot welke boeiende debatten dit zeer actueel onderwerp aanleiding gaf: de rol van de advocaat bij het stichten van maatschappijen, als beheerder van maatschappijen, als raadgever van sociale en economische groeperingen enz... Het juridisch onderwerp was besteed tot de bescherming van de minderheden in de handelsmaatschappijen. Een zeer merkwaardige tussenkomst van onze landgenoot, Mster Van Ommeslaeghe, weerhield de algemene aandacht.

Een veertiental Belgische confraters, de meeste vergezeld van hun echtgenoten, volgden het congres en... de zeer attractieve ontspanningsaangelegenheden alsmede de plechtigheden die door de Portugese confraters op meesterlijke wijze ingericht waren.

De congressisten werden ook door de Minister van Buitenlandse Zaken en door verschillende andere gezagvoerders op de meest sympathieke wijze ontvangen.

Op de slotzitting werd de nieuwe voorzitter van de association verkozen, onze Duitse confrater Mr. Wirtz, van de Balie van Keulen, wiens benoeming met geestdrift werd onthaald.

Kortom: interessante en welgelukte samenkomst van een driehonderdtal advocaten en dames, in een prachtig land, midden van een uiterst confraternele atmosfeer.

R. de R.

CURIOSUM

Volmacht

Een burgemeester uit het Leuvense overhandigde aan een weduwe, die zich tot hem had gewend om een machtiging te bekomen, ten einde gelden geplaatst op een spaarboekje te kunnen ontvangen, volgende «volmacht»:

De genaamde X..., overleden op 20-2-1961, geeft volmacht aan zijn echtgenote om de sommen welke op zijn spaarboekjes geplaatst zijn, op te trekken.

Reden waarom hij de volmacht niet kan tekenen: is overleden!

..., de 23 maart 1961.

De Burgemeester,
get. ...

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift van de Vrederechters: jrg. 1962 - nr. 6-7:

Fl. Maes, La responsabilité des greffiers. — Nécrologie. — Bibliographie. — Chronique des justices de Paix: Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad: jrg. 1962 - nr. 30:

G. E. Van Walsum, Het wetsontwerp Rijnmond. — S. Gerbrandy, De moeder contra de vader (art. 356, lid 2 en 3, B.W.) II, slot. — H. Kingma Boltjes, Mr. H. H. Menalda †. — J. W. I. M. Swane, Merkwaardige Mededeling. — F. C. Van Lakerveld, P.T.T en pseudoniem. — J. Hobbel, Van de wal in de sloot? — B. Van Marwijk Kooy, Sport en onrechtmatige daad.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jrg. 1962 - nr. 4733:

A. A. L. Minkenhof, Over de ontkenning van de wettigheid van een kind (II, slot). — Jack A. Nollen, «Capital gains» perikelen in de U.S.A. als afschrikwekkend voorbeeld. — A. van Oven, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht (IV).

Journal des Tribunaux: jrg. 1962 - nr. 4370:

Eug. Reumont, En marge d'un congrès.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat: jrg. 1962 - nr. 20520 à 20532:

Succession. — Testament. — Taxe de transmission. — Taxes assimilées au timbre. — Taxe sur les contrats d'entreprise. — Aménagement du territoire et Urbanisme. — Problèmes fiscaux d'aujourd'hui.

Recueil Dalloz: jrg. 1962 - nr. 28:

P. Savey-Casard, Les caractères juridiques de la relégation.